

ПЕРВА КНИГА МОЙСЕЯ.

¹ У початку сотворив Бог небо та землю.

² Земля ж була пуста і пустошня, і темрява лежала над безоднею; і дух Божий ширяв понад водами.

³ І рече Бог: Настань, світ! І настав світ.

⁴ І бачив Бог світ, що воно добре; та й розлучив світ із темрявою.

⁵ І назве Бог світ день, а темряву назве ніч. І був вечір, і був ранок; день первий.

⁶ І рече Бог: Нехай проміж водами постане твердь, і розлучає води з водами! І сталося тако.

⁷ І сотворив Бог твердь; і розлучив Бог воду, що була під твердею, із водою, що була понад твердею.

⁸ І назве Бог твердь небо. І був вечір, і був ранок; день другий.

⁹ І рече Бог: Зберись, вода, що попід небом, ув одно місце, і появися суходоле. І сталося тако.

¹⁰ І назве Бог суходіл земля, а згромаджене вод назве море. І бачив Бог, що добре.

¹¹ І рече Бог: Нехай проростить земля билле травне, зело з насіннями і дерево плодовите, плодюще по своему родові, щоб його насінне було в йому. І сталося тако.

¹² І вивела земля билле травне, зело з насіннями і дерево плодовите, плодюще по своему родові, що його насіння було в йому по своему родові. І бачив Бог, що добре.

¹³ І був вечір, і був ранок; день третій.

¹⁴ І рече Бог: Постаňte світिला, на тверді небесній розлучати день із ніччю, і бувайте знаменнями на ознаку впливочасу і днів і років.

15 І бувши світилами на тверді небесній, світіте по землі. І сталося тако.

16 І сотворив Бог два світила великі: світило велике правити днем, і світило менше правити ніччю, і зорі.

17 І поставив їх Бог на тверді небесній світити на землю.

18 І правити днем і ніччю, і розлучати світ із темрявою. І бачив Бог, що добре.

19 І був вечір, і був ранок; день четвертий.

20 І рече Бог: Заграйте, води, душами живими, і полинь, птаство, над землею попід небесною твердю.

21 І сотворив Бог чудища великі і усяку душу живу повзючу, що заграла ними вода, по родові їх, і всяке птаство пернате. І бачив Бог, що добре.

22 І благословив їх Бог, і глаголе: Плодітеся і множетеся і сповняйте воду в морях, і птаство нехай множиться на землі.

23 І був вечір, і був ранок; день пятий.

24 І рече Бог: Виведи, земле, душу живу по роду їх, четверонога і повзюче і дикого звіра, по родові їх. І сталося так.

25 І сотворив Бог звіре земне по родові їх, і скотину по родові й усе повзюче по родові їх. І бачив Бог, що добре.

26 І рече Бог: Сотворимо чоловіка в наш образ і в подобу, і нехай панує над рибою морською, і над птаством небесним, і над скотиною, і над усяким диким звірем, і над усяким гадом, що лазить по землі.

27 І сотворив Бог чоловіка в свій образ, ув образ Божий сотворив його, як чоловіка і жінку сотворив їх.

28 І благословив їх Бог, і рече до них Бог: Плодітеся і намножуйтесь, і сповняйте землю і підневолюйте її, і пануйте над рибою морською і над птаством небесним і над усім звірем, що гасає по землі.

29 І рече Бог: Оце ж дав я вам усяке зело з насіннями, яке ні росте на землі, та й усяке дерево, що має в собі плід родючий насінне; се нехай вам на харч.

30 І всякому зьвірові земному, і всякому птаству небесному, і всьому повзючому по землі, усякій душі живій, призначив я всяку траву й зело на харч. І сталося тако.

31 І бачив Бог, що все, що сотворив, було вельми добре. І був вечір, і був ранок; день шестий.

2

1 Так докіньчено небеса й землю з усім войнством їх.

2 І докіньчив Бог шестого дня діло своє, що сотворив; і почив на семий день від усього діла, що сотворив.

3 І благословив Бог день семий, і зъясував його сьвятим: того бо дня спочив од усіх діл своїх, які вчинив і зробив.

4 Се початок настання небес і землі, як сотворено їх, того часу, як сотворив Господь землю і небо,

5 Не було ще на землі ніякої рослини на полях, і не росло ще ніяке зело на полях; бо Господь Бог не повелів іще дощувати на землю, і не було ще там людей порати землю.

6 Виходила ж імла з землі і напувала всю верховину на суходолі.

7 І стоздав Господь Бог чоловіка з землі польової, і вдихнув йому в ноздрі живе дихання. І став чоловік душею живою.

8 І насадив Бог сад у Едемі на востоці, та й осадив там чоловіка, що стоздав.

9 І зростив Господь Бог усяке дерево із землі, принадне на погляд і смашне плодом своїм, і дерево

жизньняне посеред саду, і дерево познання добра й зла.

¹⁰ І ріка виходить із Едему на поливання саду, а потім розлучається чотирма течіями.

¹¹ Імя першої Пизон; ся обтекає всю Гавила землю, де знаходять золото.

¹² А золото в тій землі предобре. Там знаходять і бедола-смолу і камінь онікс.

¹³ А друга річка зветься Гигон; ся обтекає всю Куш землю.

¹⁴ А третя зветься Гиддекель; се та річка, що йде на схід соньця від Асура. А четверта річка, се Евфрат.

¹⁵ І взяв Господь Бог чоловіка та й осадив його в Едемському саду порати його і доглядати.

¹⁶ І заповідав Господь Бог чоловікові, глаголючи: З усякого дерева в саду-раї можна тобі по вподобі їсти.

¹⁷ З того ж дерева, що дає знатте доброго й лихого, з того не важитимешся їсти, ато вмреш певно того ж дня, як скоштуеш із його.

¹⁸ І рече Господь Бог: Не добре чоловікові бути самому; сотворимо йому таку поміч, щоб до пари була йому.

¹⁹ І сотворив Господь Бог із землі всякого звіря польового і всяке птаство небесне, і привів їх до чоловіка побачити, як він зватиме їх, і як ні назвав би чоловік їх живі душі, так щоби мусіли вони зватись.

²⁰ І подавав чоловік назви всякій скотині, і птаству небесному, і всякому польовому звірові, та про чоловіка не знайшлось такої помочі, щоб до пари була йому.

²¹ І попустив Господь Бог твердому сну обняти чоловіка, і як заснув, узяв одно з його ребер, та й затулив його місце тілом.

²² І создав Господь Бог жінчину з ребра, що взяв од чоловіка, та й привів її до чоловіка.

23 І каже чоловік: Се ж кість од костей моїх і тіло від тіла мого. Мусить вона зватись людина; бо її взято з чоловіка.

24 Тим оставить чоловік отця свого й матір свою та й приліпиться до жони своєї, і будуть удвох тілом одним.

25 І були обоє нагі, чоловік і жона його, і не соромились.

3

1 Змій же був хитріщий над усякого польового звіра, що Господь Бог створив. І каже він жінці: Чи справді Бог сказав: Не мусите їсти ні з якого дерева райського? І каже жінка змієві: З усякого дерева райського їсти мемо,

2 З плоду ж дерева, що серед раю, рече Бог, не їжте з його, ані доторкати метесь до нього, ато помрете.

3 І каже змій жінці: Ні бо, не помрете.

4 А се Бог знає, що скоро поповісте з нього, відкриються вам очі, і будете як боги, знаючі добре й лукаве.

5 І вбачала жінка, що добре дерево на їду, і принадне очима дивитись і надило тим, щоб усе знати; і взяла плоду з його та й скоштувала, і дала чоловікові своєму з собою, і скоштували.

6 І відкрились їм обом очі, і схаменулись вони, що були нагі; і позшивали листя смоковне, та й поробили пояси.

7 І почули глас Господа Бога ходячого в раї по прохолоді, і поховались чоловік і жінка його від лиця Господа Бога посеред райського дерева.

8 І покликне Господь Бог до чоловіка, і рече йому: Де єси?

9 І каже він: Голос почув я твій у саду та й злякався, тим що наг, та й сховався.

10 І рече він: Хто з'ясував тобі, що наг еси? Хиба скоштував з того дерева, що заповідав я тобі з одного сього не їсти?

11 І каже чоловік: Жінка, що дав еси бути зо мною, вона дала мені з дерева, я й попоїв.

12 І рече Господь Бог жінці: Що ти вкоїла? І каже жінка: Змій спокусив мене, я й скоштувала.

13 І рече Господь Бог змієві: За те, що вдіяв таке, проклят еси між усіма скотами, і між усім звірем польовим. Лазити меш поповза, човгати меш на грудях твоїх і на череві ходити меш, і їсти меш землю по всі дні життя твого.

14 І положу ворогуваннє між тобою й жінкою і між насіннєм твоїм і насіннєм її, воно рощавлювати ме тобі голову, ти ж упивати мешся йому в п'яту.

15 А жінці рече: Наготую тобі муки в вагоніннях твоїх; мучившись роджати меш діти, а до мужа твого поривати ме тебе, він же панувати ме над тобою.

16 І чоловікові рече: Що послухав еси гласу жени твоєї та попоїв з того дерева, що заповідав я сього єдиного не їсти, проклята земля задля тебе; в печалі і тузі харчувати мешся з неї по всі дні живота твого.

17 Тернину да осет родитиме вона тобі, і їстимеш польове зело.

18 У поту лица твого їстимеш хліб твій, аж покіль вернешся в землю, що з неї й узято тебе. Земля бо еси і землею візьмешся.

19 І дав чоловік жінці своїй імя Ева: бо вона мати всіх живих.

20 І поробив Господь Бог чоловікові й жінці його одєжу із шкір та й зодіг їх.

21 І рече Господь Бог: Оце і чоловік став як один ізміж нас, зрозумівши добре й лукаве, і тепер колиб не простіг руку свою, та не взяв із дерева животового, да не попоїв, і не став жити во вік.

22 І вислав його Господь Бог із саду Едену порати

землю, що з неї й узятий.

²³ І вигнав чоловіка. І поставив на востоці за садом Еденом херовимів з поломяними голими мечами обертасами стерегти дорогу до животового древа.

4

¹ І взнав чоловік Еву, жінку свою, і завагонївши вона, вродила Каїна і промовила: Придбала я людину з Божої ласки.

² Потім уродила брата його, Абелья. І був Абель вівчар, Каїн же пахарь.

³ І сталось по якомусь часї, що Каїн приносив Господеві жертву з польового вроджаю.

⁴ Абель же приносив принос од перваків овечих ситеньких. І споглянув Господь на Абелья і на дар його;

⁵ На Каїна ж і на його жертву не споглянув. І взлився Каїн, і змарнів.

⁶ І рече Господь Каїнові: Чого ти злишся, і чого змарнів?

⁷ Коли чиниш добре, дак і лице весело позирає; коли ж чиниш не добре, дак на тебе гріх чигає в порозї, щоб одолїти; ти ж мушиш панувати над ним.

⁸ Озветься ж Каїн до Абелья, брата свого: Ходїмо в поле. І як були вони в полі, напав Каїн на брата свого Абелья та й убив його.

⁹ І рече Господь Каїнові: Де твій брат? А він каже: Не знаю. Хиба я сторож брата мого?

¹⁰ І рече: Що вкоїв еси? Слухай, се голосить кров брата твого до мене з землі.

¹¹ Оце ж проклят еси прогоном із землі, що роззявила уста свої пити кров брата твого з руки твоєї.

12 Як порати меш землю, не давати ме вже з сього часу вона тобі ніякої користі. Волоцюгою й утікачем будеш на землі.

13 І відказав Каїн Господеві: Не перебути мені того, що наробив провиною моєю.

14 Женеш оце мене з землі, і від лиця твого ховати мусь, і буду волоцюгою й утікачем на землі і, хто зустрине мене, той і вбє мене.

15 І рече йому Бог: Тим же то, хто б убив Каїна, на того впаде помста всемеро.

16 І положив Господь знак на Каїні, щоб не вбивав його, хто зустрине його. І зійшов Каїн од обличчя Господнього, і пробував у Нод-землі, на востоці 'д Едену.

17 І взяв Каїн жінку свою, і завагонїла вона, і вродила Геноха. Він же збудував місто в імя сина свого Геноха.

18 Генохові же породивсь Ірад, а Ірад появив Мегуяеля, а Мегуяель появив Ламеха.

19 І взяв собі Ламех дві жінки: одна на ймя була Ада, а друга на ймя була Зилла.

20 І вродила Ада Ябалья. Сей був батько тих, що живуть шатрами і держять скотину.

21 А брат його на імя був Юбаль. Сей був батько охочих до гусель та до соплки.

22 Зилла ж і та вродила Тубаль-Каїна, праотця всіх тих, що кують мідь і залізо. Сестра ж Тубаль-Каїнова Ноема.

23 І каже Ламех жінкам своїм: Ой Зилло й Адо, кохані жінки Ламешихи! Слушайте, що я скажу вам, чуйте слово певне. Коли б за болючу рану вбив я чоловіка, коли б за синяк одвдичив парубкові смерть,

—
24 Кара б сталась за Каїна в семеро хто вбив би, за Ламеха ж у сімдесять і сім раз би сталась.

25 І взяв Адам жінку свою знов, і вродила вона сина і дала йому імя Сет: Воскресив бо каже, мені Бог потомство замість Абеля, що вбив Каїн.

26 І Сетові те ж появлено сина і назве він імя йому Енос. Тоді почали призивати імя Господнє.

5

1 Се книга роду Адамового: У той день, як сотворив Бог чоловіка, в образ Божий сотворив його.

2 Мужа і жену сотворив їх, і благословив їх і нарече назву їм людина в той день, як сотворив їх.

3 Поживши ж Адам двісті і трийцять год, проявив сина в свій вид і в свій образ і дав імя йому Сет.

4 Віку Адамового після того, як проявив Сета, було вісім сот год, і проявив сини й дочки.

5 А всього віку Адамового було девять сот і трийцять год, і вмер.

6 Як було ж Сетові сто і п'ять год, проявив Еноса.

7 Як родився ж Енос, жив іще Сет вісім сот і сім год, і проявив сини і дочки.

8 А всього віку Сетового було девять сот і дванайцять год, і вмер.

9 Як було ж Еносові дев'яносто і п'ять год, проявив Кенана.

10 І прожив Енос, проявивши Кенана, вісім сот і п'ятнадцять год, і проявив сини і дочки.

11 А всього віку Еносового дев'яносто і п'ять год, і вмер.

12 Як було ж Кенанові сімдесят і п'ять год, проявив Магалалеля.

13 І прожив Кенан проявивши Магалалеля вісім сот і сорок год, і проявив сини і дочки.

14 А всього віку Кенанового було дев'яносто і десять год, і вмер.

15 І прожив Магалалель шістьдесят і п'ять год, і появив Яреда.

16 І прожив Магалалель появивши Яреда вісім сот і трийцять год, і появив сини і дочки.

17 А всього віку Магалалелевого було вісім сот і дев'ятьдесят і п'ять і вмер.

18 І прожив Яред сто і шістьдесят і два годи, і появив Геноха.

19 І прожив Яред, появивши Геноха, вісім сот год, і появив сини і дочки.

20 А всього віку Яредового було дев'ятьсот і шістьдесят і два годи, і вмер.

21 І прожив Генох шістьдесят і п'ять год, і появив Метусалу.

22 І ходив Генох з Богом, появивши Метусалу, триста год, і появив сини і дочки.

23 А всього віку Генохового було триста і шістьдесят і п'ять год.

24 І ходив Генох з Богом, і не стало його: бо взяв його Бог.

25 І прожив Метусала сто і вісімдесят год, і появив Ламеха.

26 І прожив Метусала появивши Ламеха сім сот і вісімдесят і два годи, і появив сини і дочки.

27 А всього віку Метусалового було дев'ятьсот і шістьдесят і дев'ять, і вмер.

28 І прожив Ламех сто і вісімдесят і два годи, і появив сина.

29 І дав йому імя Нояг, каже бо: Сей розважати ме нас у праці нашій та в знемозі рук наших, як поратимем землю, що прокляв Господь Бог.

30 І жив Ламех появивши Нояга п'ятьсот і дев'ятьдесят і п'ять год, і появив сини і дочки.

31 А всього віку Ламехового було сім сот і сімдесят і сім год, і вмер.

³² Як було ж Ноягові п'ятьсот год віку, появив Сема, Хама і Яфета.

6

¹ Як почали ж люде намножуватись на землі та понароджувалось дочок у їх,

² Тоді сини Божі, бачивши, що в синів чоловічих дочки хороші, брали їх за жінок, хто котору вподобав.

³ І рече Господь: Не буде мій дух переважувати в людині до віку, бо вона тіло; дак нехай віку людського буде сто і дваццять год.

⁴ Були тоді на землі велетьні, та й навпослі, як сини Божі горнулись до дочок чоловічих, а вони їм рождали. Се ті потужники, що з давніх давен бували високо вславлені.

⁵ Як же побачив Бог, що ледарство людське було велике на землі, а люде дбають повсячасно тільки про лихе,

⁶ Дак жалкував Господь, що сотворив чоловіка на землі, тай журився тяжко.

⁷ І рече Бог: Вигублю чоловіка, що із землі, як чоловіка, так і скотину, і лазюче і летюче: бо взяла мене досада, що посоздавав їх.

⁸ Нояг же здобувся на ласку в Господа.

⁹ Оце ж Ноягова й постань. Нояг був праведний чоловіга, без гріха між сучасниками своїми. Нояг ходив з Богом.

¹⁰ І появив Нояг три сини: Сема, Хама і Яфета.

¹¹ Земля ж попсувалась перед Богом, і сповнилась насильством земля.

¹² І споглянув Бог на землю, аж вона зопсувалась: бо зопсувало всяке тіло свою путь на землі.

¹³ І рече Бог Ноягові: Конець усякому тілу прийшов перед мене: бо землю сповнено насильством од них. Оце ж хочу їх викоренити з землі.

14 Зроби собі ковчег із соснового дерева; гнізда поробиш у ковчезі та й посмолиш його з середини і надвору смолою.

15 А зробиш ковчег тако: трох сот локот завдовжки ковчег, і пятьдесять локот завширшки, а трийцять локот заввишки.

16 Просьвіт зробиш у ковчезі і звездеш його в локіть угорі; двері ж у ковчезі зробиш із боку, а житла у два і у три поверхи робити меш.

17 Я ж оце наведу потоп, воду на землю, щоб вигубити всяке тіло, що є в її живий дух попід небесами, і все, що є на землі, повиздихає.

18 І поставлю заповіт (умову) з тобою: Ввійдеш у ковчег ти і синове твої і жена твоя і жени синів твоїх з тобою.

19 І од усякого живого і од усякого тіла по двоє од усіх уведеш у ковчег, щоб живими остались з тобою: самець і самиця будуть.

20 Од усього птаства по роду, і од усякої скотини по роду, і од усього лазючого, що човгає по землі по роду їх; двоє од усякого ввійдуть у ковчег до тебе, щоб zostались живими. Ти ж возьми всякої харчі собі, щоб мали ви що їсти.

21 І вчинив Нояг усе, що заповідав йому Господь, і притьма так учинив.

7

1 І рече Бог до Нояга: Увійди сам і ввесь дом твій у ковчег; бо тебе вбачав я праведним передо мною в сьому роді.

2 Від усякої ж скотини чистої введи до себе по семеро, самця і самицю, від скотини ж нечистої по парі, самця і самицю,

3 І від птаства небесного по семеро, самця і самицю, щоб насінне живе переховати по всій землі.

⁴ Ще бо сім день, і дощувати му на землю сорок день і сорок ночей, та й вигублю з лиця землі всяке живе, що сотворив.

⁵ І вчинив Нояг усе, що заповідав йому Господь Бог.

⁶ Ноягові ж було шістьсот год, як стався потоп водний на землі.

⁷ І ввійшов Нояг, і сини його, і жінка його, і жінки синів його з ними у ковчег задля води потопної.

⁸ І з чистої скотини і з скотини нечистої і з птаства і з усього лазючого поповза по землі,

⁹ По парі ввійшло до Нояга в ковчег, самець і самиця, як заповідав Бог Ноягові.

¹⁰ І сталось по семи днях, що вода потопня поняла землю.

¹¹ В шести сотньому році Ноягового віку, другого місяця, на сімнацятій день місяця, того ж дня, порозверзались усі жерела великої безодні, і хляби (вікна) небесні повідчинялись.

¹² І лило на землю сорок день і сорок ночей.

¹³ Того дня ввійшов Нояг, Сем, Хам і Яфет, сини Ноягові, і жінка Ноягова і трое жінок синів його з ним у ковчег;

¹⁴ Вони і усяка животина по своему роду, і всяка скотина по кодлу, і усяке лазюче поповза, що човгає по землі по кодлу своему, і всяке птаство пернате.

¹⁵ Поввіходили до Нояга у ковчег по парі усякого тіла, що в йому є живий дух.

¹⁶ І входячі були самець і самиця од усякого тіла, як заповідав йому Бог. І зачинив Господь Бог ковчег ізнадвору.

¹⁷ І затоплювало землю сорок день, і прибувало води, і підіймало ковчег у гору над землею.

¹⁸ І впотужнювалась вода, і прибувала велико на землі, і носився ковчег по воді.

19 І впотужнювалась вода на землі несказанно, і поняла всі високі гори, по під небесами.

20 Прибула понад ними вода на п'ятнайцять локот, і поняла всі високі гори.

21 І повиздихало всяке тіло, що двигалось по землі, і з птаства і з скотини, і з зьвіра, і з усякого лазючого поповза по землі і всяка людина.

22 Усе, в чого було дихання і все, що було на сусі, повиздихало.

23 І погинуло все живе, що було на земному лиці, погинуло, і людина і скотина і лазюче поповза, і птаство небесне, і вигублено все те на землі, і зоставсь Нояг один да те, що було з ним у ковчезі.

24 І впотужнювалась вода на землі сто і п'ятдесят день.

8

1 І спогадав Бог Нояг і все живе і всяку скотину з ним у ковчезі, і навів Бог вітра на землю, і перестало дощувати.

2 І позамикались жерела в безодні і хляби небесні, і зупинився дощ із неба.

3 І вертались води з землі без перестані, і як уплило сто і п'ятдесят день, стала вода посякати.

4 І зупинився ковчег у сьомому місяці, на сімнайцятий день місяця, на горі Арарацькій.

5 І вбувало води більше та більше до десятого місяця, а в десятому місяці на первий день місяця стало видно верхи по горах.

6 І сталось по сорока днях, що відчинив Нояг вікно в ковчезі, що був зробив.

7 І випустив крука, і літав той сюди й сюди, закіль посякла вода на землі.

8 Опісля випустив голубицю від себе, щоб довідатись, чи вода спала з земного виду.

⁹ Та не знайшла голубиця відпочинку нозі своїй, та й вернулась до його в ковчег: бо вода поняла вид усїєї землі. І простїг він руку тай узяв її до себе в ковчег.

¹⁰ І пождав ще других сім день, та ізнов послав голубицю з ковчега.

¹¹ І прилетїла голубка надвечір до його, колиж се — оливний листок у неї в дзьбочку. І дознавсь Нояг, що вода уступила з виду земного.

¹² І зождав іще других сім день, та й послав знов голубицю, і не вернулась уже до його тоді.

¹³ І сталось у шістьсот першому році на первий день первого місяця, що посякла вода на землі. І зняв тоді Нояг кришу в ковчезї, і споглянув, аж се — вид земний уже сухий,

¹⁴ А в другому місяці на дваццять сьомий день місяця земля стужавїла.

¹⁵ І рече Господь Бог Ноягові, глаголючи:

¹⁶ Вийди з ковчега сам і жона твоя і сини твої, і жени синів твоїх з тобою.

¹⁷ І всяку животину, що з тобою і всяке тіло від птаства і від скотини і з усякого лазючого поповза по землі повиводь із собою; і плодїтесь і намножуйтесь на землі.

¹⁸ І вийшов Нояг і сини його, і жінка його, і синів його жінки з ним.

¹⁹ Усяка животина, всяке лазюче поповза по кодлах своїх повиходило з ковчега.

²⁰ І спорудив Нояг жертівника Господеві, і взяв з усякої чистої животины і з усякої чистої птиці та й принїс у всепаленне на жертівник.

²¹ І понюхав Господь любих пахощів, і рече: Не проклинати му вже більше землі за чоловіка; бо надих людського серця злющий з молодощів його; і не вигублювати му вже більш усього живого, як учинив.

²² Покіль земля землею, сїйба й жнива, холоднеча

й спека, літо й весна, день і ніч не перестануть.

9

¹ І благословив Бог Нояга і сини його, і рече їм: Бувайте плодющі і намножуйтесь і залюднюйте землю.

² І страх і ляк перед вами нехай находить на всяку животину земну, і на всяке птаство небесне, і на все лазюче по землі, і на всяку рибу морську. На поталу вам подав я їх.

³ Усяке двигущє, що живе на землі, буде ваша їда; як зело травяне подаю вам усе.

⁴ Тільки м'ясива з його кровю, душею, щоб не їли.

⁵ Крові бо вашої, душ ваших, вимагатиму, на всякій животині мститимусь за неї і допевнятимусь душі людської від руки чоловіка, від руки брата його.

⁶ Хто пролле кров людську, того кров теж проливати ме чоловік: бо в образ Божий сотворив Бог чоловіка.

⁷ Ви ж розплоджуйтесь і намножуйтесь, буайте по землі і множтесь по їй.

⁸ І рече Бог Ноягові та синам його з ним, глаголючи:

⁹ Ось я поставляю заповіт мій з вами і з вашим потомством по вас.

¹⁰ І з усякою душею живою, що з вами, з птаством і скотиною, і з усім живим на землі, що з вами буде, з усіма, що повиходили з ковчега.

¹¹ І постановлю заповіт мій з вами: що ніяке тіло не вимре вже од потопньої води, і не буде вже потопу водного, щоб спустошити всю землю.

¹² І рече Господь Бог Ноягові: Ось вам знаменне заповіту, що я дав між мною і вами і між усякою живою душею, яка єсть з вами в роди вічні:

¹³ Райдугу мою покладаю в хмарі, щоб вона була знаменом заповіту між мною і землею.

14 І станеться, як наведу хмари понад землею, що з'явиться веселка моя в хмарі.

15 І спогадаю заповіт мій, що постав між мною і вами, і між усякою живою душею в усякому тілі: що не буде вже води потопньої на погибель усякому тілу.

16 А буде райдуга моя в хмарі, і дивитись му на її, щоб спогадати заповіт вічний між Богом і землею, і між усякою живою душею і всяким тілом, яке єсть на землі.

17 І рече Бог Ноягові: Се знаменне вмови, що постановив я проміж мною і усяким тілом, яке єсть на землі.

18 Сини ж Ноягові, що повиходили з ковчега, були: Сем, Хам і Яфет. Хам же був отець Канаанів.

19 Троє сих сини Ноягові, і від них порозсївались люде по всїй землі.

20 І почав Нояг бути ратаєм на землі і насадив виноград.

21 І пив вино, та й упився і лежав обнаживши ся у наметі свойму.

22 І побачив Хам, отець Канаанів, наготу батька свого, і вийшовши геть оповідав обом братам своїм.

23 І взявши Сем та Яфет гуню, накинули її на плечі собі та й ійшли дивлячись назад, і прикрили наготу батька свого, а лиця їх дивились назад, і нагоди батькової не бачили вони.

24 Отверезився ж Нояг од хмелю свого, та й довідався, що вчинив йому підстарший син його,

25 І рече: Ой щоб же ти долі не мав, Канаане! Рабом що найнисшим служити меш братті.

26 Хвала Господеві! Се Бог мого Сема. А ти, Канаане, рабом у них будеш.

27 Розшируй Яфета і дай йому, Боже, седіти у Сема, у брата в наметі, а ти, Канаане, рабом у них будеш.

28 І пожив Нояг по потопі триста і п'ятдесят год;

29 І було всіх днів Ноягових років девятьсот п'ятьдесят, і вмер.

10

1 Се ж постань синів Ноягових, Сема, Хама та Яфета, і понароджувались їм сини по потопі.

2 Сини Яфетові: Гомер та Магог, та Мадай, та Яван да Тубал, та Месех, да Тирас.

3 А сини Гомерові: Аскеназ та Рифат та Тогарма.

4 А сини Яванові: Елиса, да Тарсис, Киттим та Доданим.

5 Від сих розселились люде в країнах невірних, по землях своїх, по мовах своїх, по родинях своїх, по племенах своїх.

6 А сини Хамові: Куш та Мизраїм, да Фут, да Канаан.

7 А сини Кушові: Себа та Гавила, да Сабта, да Рахма, да Сабтека; а сини Рахмові: Шеба та Дедан.

8 І появив Куш Нимрода. Сей почав бути велетнем на землі.

9 Сей був велетень ловець перед Господом; тим і мовляли: як Нимрод, велетень ловець перед Господом.

10 Царюванне ж його розпростерлось на Бабилон, і Ерех, і Аккад, і Калне у Синейр землі.

11 Із тієї землі вийшов Ассур, та й збудовав Ниневу і Регобод-Ір, і Калаг,

12 І Резен між Ниневою і Калагом; було то місто велике.

13 Від Мизраїма родились Людїй, Анамїй, Легавїй і Нафтухїй,

14 І Патрусїй, Каслугїй, від котрих пійшли Филистимці, да Кафторїй.

15 Від Канаана ж родились Зидон, його перворідень, та Хет,

16 Євусїй, та Аморїй, та Гергасїй,

17 Та Гевій, да Аркей, да Синей,

18 Та Арвадїй, та Земарїй, да Гаматїй; а потім розродились родини Канаанські.

19 А займище Кананеїв сягало від Сидону до Герару, до Гази, до Содому і Гоморри й Адами й Зевоїму аж до Лаши.

20 Се сини Хамові по їх родинах, і мовах, і землях, і племіннях.

21 І Семові, праотцеві всіх дітей Еберових, братові Яфетовому старшому, понароджувались сини.

22 Сини Семові: Елам, та Ассур, та Арфаксад, та Люд, та й Арам.

23 А сини Арамові: Уз да Хул, да Гетер, да Маш.

24 Арфаксад же появив Салу, а Сала появив Ебера.

25 А Еберові вроджено два сини; одного звали Фалек, бо за його життя земля була поділена, а брата його на імя звали Йоктан.

26 А Йоктан появив Алмодада та Шалефа, та Газармавета да Єраха,

27 Та Гадорама, та Узала, та Диклу,

28 Та Обаля, та Абимавеля, та Шеву,

29 Та Офира, та Гавилу, та Йовава. Всі 'ці сини Йоктанові.

30 А поосідали вони від Мешари до Сефари гори, що на схід сонця.

31 Се сини Семові по їх родинах, мовах, по їх займищах, по їх народовинах.

32 Се роди синів Ноягових по їх свояцтвах, по їх племіннях; і від них порозходились народи по землі після потопу.

11

1 І була вся земля мова одна і слово одно.

2 І сталось, як мандрували вони від схід сонця, що знайшли поділлі в Синеяр землі, та й осілись там.

3 І мовляли одно 'дному: Нумо лишень робити цеглу та випалювати. І була в їх цегла за камінь а земляна смола за вапну.

4 І мовляли: Нумо споруджувати місто із баштою, щоб її верх був до небес, і зробімо собі память, щоб не розпорошитись нам по всій землі.

5 І зійшов Господь побачити город і башту, що споруджували сини чоловічі.

6 І рече Господь: Оце ж рід один, мова одна в усіх, а се тільки почин їх заходу коло праці; і тепер ніщо їх не зупинить ні від чого, що задумали зробити.

7 Зійдемо ж униз та помішаємо їх мову, щоб не розуміли одно 'дного.

8 І розсіяв їх ізвідти Господь по лицю всієї землі; і покинули споруджувати город і башту.

9 Тим проложено йому імя Бабель: бо там помішав Господь мову всієї землі, і звідти розсіяв їх Господь по лицю всієї землі.

10 А се постань Семова. Було Семові сто літ, як появив Арфаксада, у другому році по потопі.

11 І пожив Сем після того, як появив Арфаксада, п'ятсот год, і появив сини й дочки, та й умер.

12 І пожив Арфаксад трийцять і пять год, і появив Селу.

13 А пожив Арфаксад після того, як появив Селу, чотири ста і три роки, та й появив сини й дочки.

14 І пожив Села трийцять год, і появив Ебера.

15 А пожив Села після того, як появив Ебера, чотири ста і три роки, і появив сини й дочки.

16 І пожив Ебер трийцять і чотири годи і появив Пелега.

17 А пожив Ебер після того, як появив Пелега, чотири ста і трийцять год, і появив сини й дочки.

18 І пожив Пелег трийцять год, і появив Регува.

19 А пожив Пелег після того, як появив Регува, двісті і дев'ять год, і появив сини й дочки.

20 І пожив Регу трийцять і два роки, і появив Серуга.

21 А пожив Регу після того, як появив Серуга, двісті і сім год, і появив сини й дочки.

22 І пожив Серуг трийцять год, і появив Нагора.

23 А пожив Серуг після того, як появив Нагора, двісті год, і появив сини й дочки.

24 І пожив Нагор двацять і дев'ять год, і появив Тару.

25 А пожив Нагор після того, як появив Тару, сотню і дев'янацять год, і появив сини й дочки.

26 І пожив Тара сімдесят год, і появив Аврама, Нагора й Гарана.

27 А се постань Тарина. Тара появив Аврама, Нагора і Гарана; Гаран же появив Лота.

28 І вмер Гаран перш отця свого Тари в землі рідній своїй, в Урі Халдейському.

29 І побрали собі Аврам і Нагор жінок. Імя Аврамовій жінці було Сара; імя ж Нагоровій жінці було Милка Гаранівна, дочка батька Милки й батька Іски.

30 Сара ж була неплідна, не мала дітей.

31 І взяв Тара Аврама да Лота, сина Гаранового, сина свого сина, да невістку свою Сару, сина свого Аврама жінку, та й вивів їх із Ура Халдейського, щоб йти в землю Канаанську, і прийшли в Гаран та й осілись там.

32 А віку Тариного було двісті і п'ять год, і вмер Тара в Гарані.

12

1 І рече Господь Аврамові: Зійди з землі твоєї і від роду твого і з домівки отця твого у ту землю, що тобі покажу.

² І зроблю тебе народом великим, і благословлю тебе і звеличу імя твоє, і будеш благословен.

³ І благословлю благословляючих тебе, а кленучих тебе проклену. І благословляться в тобі всі племіння землі.

⁴ І пійшов Аврам, як глаголав йому Господь, і йшов із ним Лот. Аврамові ж було сімдесять год, як ізійшов із Гарану.

⁵ І взяв Аврам Сару, жінку свою, да Лота, сина брата свого, і все майно своє, яке нажили в Гарані, і всякі душі, що здобули в Гарані, та й зійшли геть, щоб йти в землю Канаанську. І прийшли в Канаан землю.

⁶ І пройшов Аврам землю до врочища Сихема, до дубрави Морé, Канаанеї ж тоді жили в тій землі.

⁷ І явивсь тоді Господь Аврамові, і рече йому: Потомкам твоїм наділю землю сю. І спорудив там він жертівника Господеві, що явивсь йому.

⁸ І двинув звідти в гори, на восток ід Бетелю, і нап'яв намет свій на захід сонця від Бетеля, а від Гая на востоці, і спорудив там жертівника Господеві, і призвав імя Господне.

⁹ І подавався Аврам усе далій та далій, простуючи на полудне.

¹⁰ І сталась голоднеча в тій землі, і спустивсь Аврам у Египет на пробування таменькі, бо тяжка була вона в тій землі.

¹¹ Сталось ж, як наближавсь до входу в Египет, рече він Сарі, жінці своїй: Оце ж я знаю, що ти молодиця гарна.

¹² От, як Египтяне тебе побачать, дак і казати муть: Се жінка його, та й убють мене, тебе ж оставлять живою.

¹³ Кажі ж, що ти мені сестра, щоб добре мені було задля тебе.

¹⁴ І сталось, як прийшов Аврам у Египет, от і

вбачали Єгиптяне, що жінка його була молодиця гарна дуже.

15 І як побачили її врядовики Фараонові, дак вихваляли перед Фараоном, і взято молодицю в палати Фараонові.

16 І з Аврамом обійшовся він добре задля неї, і наділено його вівцями й волами, ослами й рабами, рабнями й ослицями й верблюдами.

17 Та вдарив Господь Фараона й дом його тяжкими язвами задля Сари, жінки Аврамової.

18 І прикликав Фараон Аврама та й каже: Що се вдіяв еси мені? Чом не сказав еси мені, що вона жінка тобі?

19 Про що певнив еси: Вона сестра мені? Я й узяв її собі за жінку. Тепер же ось тобі жінка твоя; возьми її та й ійди собі.

20 І повелів Фараон людям своїм, щоб випроводили його й жінку його і усе, що було його.

13

1 І зійшов же Аврам геть із Єгипту з жінкою своєю й усім, що мав, і Лот із ним, на полудне.

2 І був Аврам багатий вельми на скотину, на срібло й на золото.

3 І ходив мандрівками своїми все далій і далій із полуденньої землі до Бетеля, аж до того місця, де був його намет перше між Бетелем та Гаєм,

4 На те врочище, де спорудив жертівника вперве. І призвав там Аврам ім'я Господне.

5 І в Лота, що ходив з Аврамом, були й вівці і товар і намети.

6 І не вмшчала їх земля, щоб їм жити вкупі; бо майно їх було велике, так що не можна було жити вкупі.

7 І була зв'язка між чабанами скоту Аврамового і між чабанами скоту Лотового. Канааней ж і Ферезії тоді жили на землі тій.

8 Рече ж Аврам Лотові: Нехай не буде зв'язки між мною й тобою і між чабанами моїми та чабанами твоїми: бо ми брати.

9 Хиба ж не вся земля перед тобою? Відлучись від мене: коли ти наліво, я направо; коли ж ти направо, я наліво.

10 І звівши Лот очі свої, побачив усю околицю Йорданську, що перше ніж зруйнував Господь Содому й Гоморру, вся до Сигора наповнена була водою, як сад Господень і як земля Єгипецька,

11 І вибрав собі Лот усю околицю Йорданську, і відійшов Лот ід востоку, і розлучився кожен із братом своїм.

12 Аврам осівся в землі Канаанській, а Лот осівся в городах околишніх, і двинув з наметом своїм до Содому.

13 Люде ж Содомські та були злющі й грішні перед Господом вельми.

14 Господь же рече Аврамові після того, як Лот розлучивсь із ним: Позирни очима твоїми, та поглянь од місця, де ти тепер, ід півночі, ід полудню, ід востоку, ід заходу.

15 Бо всю землю, що ти вбачаєш, тобі оддам, і потомкам твоїм навіки.

16 І вчиню потомки твої, як пісок земляний; коли хто зможе злічити пісок земляний, то й потомки твої злічить.

17 Уставши, пройди землю в довжину і в ширину її; бо тобі оддам її.

18 І відселившись Аврам, прийшов та й осівсь коло Мамрієвого дуба, що був у Геброні, та й спорудив там жертівника Господеві.

14

¹ Сталося ж за часів Амрафела царя Синеярського, і Арійоха, царя Еллазарського, Кедорлайомера, царя Еламського, і Тидала, царя Гоїмського,

² Що вчинили вони рать із Бeroю, царем Содомським, і з Бирсою, царем Гоморським, і з Синабом, царем Адамським, і з Семебером, царем Зебоїмським, і з царем Белїйським, се єсть Сигорським.

³ Всі вони змовились ізійтись на Сиддим-долині, се єсть теперенькі Море Солоне.

⁴ Дванайцять год були вони підневолені Кедорлайомерові, а в чотирнайцятomu році відступили.

⁵ І прийшли в чотирнайцятomu році Кедорлайомер і царі, що були з ним, та й побили Рефаїмів ув Астарот Карнаїмі, а Сусїїв у Гамі, а Емїїв на Кириятаїм-долині,

⁶ А Горїїв на їх Сеїр-горах, до Ель-Парана, що лежить на захід соньця від пустині.

⁷ І повернули звідти та й дійшли до Ен-Мишпата, се Кадес, і звоювали всю землю Амалекиїв та Аморїїв, що жили у Газазон-Тамарі.

⁸ Вийшов же царь Содомський, і царь Гоморський, і царь Адмейський, і царь Зебоїмський, і царь Белїйський чи Сигорський, та й постали проти них на Сиддим-долині:

⁹ Проти Кедорлайомера, царя Еламського, та Тидала, царя Гоїмського, та Амрафела, царя Синеярського, та Арійоха, царя Еллазарського, чотири царі проти пятєх,

¹⁰ На Сиддим же долині та було багацько ям. І побігли царі Содомський та Гоморський та й попадали туди, а ті, що зістались, побігли в гори.

¹¹ І позабирали вони все добро Содомське й Гоморське й усі харчі їх та й пійшли звідти.

12 І взяли Лота, сина брата Аврамового, що жив у Содомі, та й рушили звідти.

13 Аж ось прийшов один, що втік, та й сказав Аврамові Єврееві, що жив коло дубів Мамрія Аморієнка, брата Єсколового та Анерового, сі ж були союзники Аврамові.

14 Чуючи ж Аврам, що його небожа зайнято в полонь, увружив своїх сьвідомих кметів, що породились у його в господі, три сотні і восімнайцятєро, та й двинув нагоньця до Дану.

15 І розділивсь, він і його кметі, на купи, та й напав на їх у ночі і побив їх, і вганяв за ними аж до Хоби, що лежить на північ од Дамаска.

16 І вернув усе майно їх, і Лота, небожа свого, вернув і майно його, і жінок і кметі.

17 Вийшов же царь Содомський на зустріч йому, після того як вернувсь, подужавши Кедорлайомера й царів, що були з ним, на Саве-долину, се долина Царська.

18 А Мелхизедек, царь Салемський, виніс хліб і вино; був же він сьвященник Бога вишнього.

19 І благословив його, і рече: Благословен ти, Авраме, від всевишнього Бога, Владики неба і землі!

20 І благословен Бог всевишній, що подав тобі у руки ворогів твоїх запеклих! Аврам дав йому десятую часть із всього.

21 Каже ж і царь Содомський Аврамові: Оддай мені кметі, майно ж возьми собі.

22 Рече ж Аврам до царя Содомського: Здіймаю руку мою до Господа Бога вишнього, що сотворив небо й землю:

23 І нитки й ременя обувнього не возьму з усього твого, щоб не сказав: Я збогатив Аврама.

24 Нічогісінько мені, опріч єдино, що поїли кметі мої та крім частини мужів, що ходили зо мною:

Анер, Єшколь і Мамрій нехай беруть свою частину.

15

¹ Після того, як се сталося, було слово Господнє до Аврама у видінню: Не бійсь, Авраме; я тобі щит, нагорода твоя велика буде вельми.

² Рече ж Аврам: Владико Господе, що мені даси? одпускаюсь я бездітен, а наслідник моєї худоби сей Дамашчанець Елиезер.

³ І рече Аврам: Не дав єси мені потомства, дак раб моєї господи наслідник мій буде.

⁴ І знов слово Господнє було до його і глаголе: Не буде він твоїм наслідником, а той хто вийде з тебе, той буде наслідник тобі.

⁵ І вивів його з намета і рече: Позирни на небо та злічи зорі, коли зможеш злічити їх. І рече: Такі будуть потомки твої.

⁶ І поняв Аврам віри Господеві, і він полчив йому те за праведність.

⁷ Рече ж до його: Я Господь, що вивів тебе із Ура Халдейського, щоб оддати тобі землю сю в наслідде, наслідствовати.

⁸ І рече: Владико Господе, почому знати му, що наслідити му її?

⁹ Рече ж до його: Возьми мені телицю трилітню, та козу трилітню, та барана трохлітка, та горлицю, та голубеня.

¹⁰ Узяв же він усе те та й порозтинав пополам, і положив їх противолично одну частину до другої, а птиць не розтинав.

¹¹ Злетілося ж птаство на труп розтятий; Аврам же зганяв його.

¹² А як заходило соньце твердий сон обняв Аврама, і страх у темряві великий напав на його.

13 І речено було до Аврама: Знаючи знай, що переселитись буде потомство в землю не свою, і підневолять його, і тіснити муть його чотири ста літ.

14 Народові ж тому, що йому будуть підневолені, дам присуд я, а потім ізийдуть геть із майном великим.

15 Ти ж одідеш до отців твоїх з упокоєм, і поховають тебе в старощах добрих.

16 У четвертому ж роді вернуться сюди; не сповнились бо гріхи Аморіїв і досі.

17 Як же було сонце на заході та згусла темрява тоді, наче піч задимувала, і поломя огняне пройшло між розтятими частинами.

18 У той день завітував Господь з Аврамом завіт, глаголючи: Потомству твому дам землю сю від ріки Египецької до ріки великої, ріки Евфрата:

19 Кеніїв, і Кенесіїв, і Кедмоніїв,

20 І Хетіїв, і Ферезіїв, і Рефаїв,

21 І Аморіїв, і Кананеїв, і Гергесіїв, і Ебусеїв

16

1 Сара ж Аврамова жінка да не роджала йому. Була ж у неї рабиня Египтянка на імя Агара.

2 І рече Сара до Аврама: Се зачинив мене Господь, щоб не роджати; дак увійди до рабині моєї, щоб у мене були діти від неї. І послухав Аврам гласу Сариного.

3 І взяла Сара, Аврамова жена, Агару, рабиню свою Египтянку, після того, як Аврам седів осадою десять років у землі Канаанській, та й оддала її за жінку мужові своему Аврамові.

4 І ввійшов до Агари, і завагоніла. Як же почувлась вона, що завагоніла, почала зневажати господиню свою.

⁵ І рече Сара до Аврама: Зневага мені від тебе. Вона ж почуваючись вагітною, зневажає мене. Суди Бог між мною й тобою.

⁶ Рече ж Аврам до Сари: Ось рабиня твоя в руках у тебе. Твори їй по твоїй впадоби.

⁷ Узялась тоді жорстко за неї Сара, і зійшла та з очей у неї. І знайшов її ангел Господень коло криниці в пустині, по дорозі в Сур.

⁸ І рече: Агаро, Сарина рабине, звідкіля прийшла єси і куди хочеш йти? І каже: Зійшла з очей Сари, господині моєї.

⁹ Рече ж їй ангел Господень: Вернись до господині твоєї та покорись під руку її.

¹⁰ Рече ж їй ангел Господень: Намножу я потомство твоє безліч.

¹¹ І рече їй ангел Господень: Оце ходиш важкою, і вродиш сина, і даси йому імя Ізмаель; бо Господь почув тісноту твою.

¹² Сей буде дикий чоловік. Рука його проти всякого чоловіка, і всякого чоловіка рука проти його, і седіти ме він у всіх родичів своїх на шиї.

¹³ І дала вона імя Господеві, що глаголав до неї: Бог бачений. Бо казала: Я бачила того, хто явивсь мені.

¹⁴ Тим прозвано криницю ту: „Криницею Живого, що мене бачить.“ Се між Кадесом і Баредом.

¹⁵ І вродила Агара Аврамові сина, і дав Аврам імя синові, що вродила йому Агара, Ізмаель.

¹⁶ Аврамові ж було вісімдесят і шість год віку, як Агара вродила Авраму Ізмаеля.

17

¹ А як було Аврамові дев'ятьдесят і дев'ять год віку, явивсь Господь Аврамові, і рече йому: Я Бог всемогутий. Ходи передо мною і бувай щирий і праведен.

2 І вчиню заповіт мій проміж мною й тобою, і намножу тобі потомків безліч.

3 І впав Аврам ниць на лице своє, і рече йому Бог і глаголе:

4 Се я, що вчинив заповіт мій з тобою, що будеш ти праотець купи народів.

5 І не зватимуть уже тебе на імя Аврам, а буде імя твоє Авраам, бо я вчинив тебе отцем купи народів.

6 І зрощу тебе вельми велико і вчиню тебе народами, і царі виходити муть із тебе.

7 І поставлю мій заповіт між мною й тобою, і потомками твоїми по тобі в їх родах про віковичний заповіт, щоб мені бути Богом тобі і потомкам твоїм по тобі.

8 І дам тобі і потомству твому по тобі землю, що в ній тепер чужениця єси, всю Канаан землю на віковичню державу, і буду їх Богом.

9 І рече Бог Авраамові: Ти ж заповіт мій певнити меш, ти й потомки твої по тобі в їх роди.

10 Ось заповіт, що ви певнити мете між мною й вами й потомством твоїм по тобі. Усяке хлопя між вами мусить бути обрізано.

11 Обрізувати метеся ж ви на тілі вашої передньої шкірки, і се буде ознакою заповіту між мною й вами.

12 І в вісім день віку мусить бути кожне хлопя обрізане проміж вами з роду в рід, і той хто родивсь у господі, і той, кого куплено за гроші, що не з твого роду.

13 Хто родивсь у твоїй господі і кого куплено за гроші, повинен бути обрізаний; і сим робом заповіт мій буде на вашому тілі про заповіт віковичний.

14 А необрізаний музького полу, такий що тіло його передньої шкірки необрізане, такого викоренити з народу його; він поламав заповіт мій.

15 І рече Бог Авраамові далій: Жену твою Сару не мушиш уже звати на імя Сара, а Сарра буде імя її.

16 І благословлю її, і дам тобі сина від неї, і буде вона народами, царі в народів із неї будуть.

17 І впав Авраам ниць і осьміхнувся; і рече в думці своїй: Столітньому б то появили сина? І як би то Сарра дев'яностолітна да вродила?

18 Рече ж Авраам до Бога: Нехай хоч Ізмаель живе перед тобою.

19 Рече ж Бог до Авраама: Стеменно, Сарра жена твоя вродить сина тобі, і наречеш імя йому Ізаак, і поставлю завіт мій із ним про завіт вічній із потомством його по йому.

20 Тай про Ізмаеля вислухав я тебе, і ось благословлю його і вирощу його і намножу його велико: дванайцять князів проявить, і дам йому бути народом великим.

21 Завіт же мій поставлю з Ізааком, що тобі вродить Сарра о'цій самій добі, в літо друге.

22 Скінчив же Бог слово до його, і знявся Бог од Авраама.

23 І взяв Авраам Ізмаеля, сина свого, і всю доморослу челядь свою, і всіх купленних за гроші, і весь музкий пол зміж людей господи Авраамової, тай пообрізував крайню плоть їх того самого дня, як промовив йому Бог.

24 Авраамові ж було дев'яност і дев'ять год, як обрізано крайню плоть йому.

25 А Ізмаелеві, синові його, було тринадцять літ, як обрізано крайню плоть його.

26 Того ж самого дня обрізано Авраама й сина його Ізмаеля.

27 І з ним обрізані були всі чоловіки в господі в його, і ті що понароджувались у домівці в його, і

понакупувані за срібло в інородніх народів.

18

¹ Явився ж йому Бог коло дубравини Мамре, як сів він перед дверима наметовими о полудні.

² Споглянувши ж очима своїми, бачить, стоїть перед ним троє чоловіків; побачивши їх метнеться зустріч їм од наметових дверей своїх, тай поклонився до землі.

³ І рече: Господе! коли я знайшов ласку в очах твоїх, не мина раба твого.

⁴ Нехай принесуть води та помиють ноги вам, та прохолодітьесь під деревом.

⁵ Я ж принесу наїдку, щоб ви попоїли, а потім і верстати мете свою путь, що звернули з неї до раба вашого.

⁶ І метнеться Авраам у шатро до Сарри, тай каже їй: Заміси хутенько три сита пшенишного борошна та спечи коржів.

⁷ І метнеться Авраам до корів, та й узяв телятко ніжне й добре, і оддав його слuzі, а той скоренько вправ його.

⁸ І взяв сиру й молока да телятко, що наготовив, та й поставив перед ними; сам же стояв під деревом, як вони їли.

⁹ І промовили до його: Де Сарра, жена твоя? Ось у шатрі.

¹⁰ Рече ж один: Вернись оце до тебе через год о сій добі, і вродить сина Сарра, жена твоя. Сарра ж почувла під наметовими дверми позад його.

¹¹ Авраам же і Сарра були старі, повбивались у літа, і перестало в Сарри звичайне жіноцьке.

¹² Осьміхнулася ж Сарра сама собі, думаючи: Оце б то звянувши та здобутись на таку втіху? Пан же мій старенький.

13 І рече Господь Авраамові: Чого всьміхнулась Сарра сама собі, говорячи: Чи справді ж бо мені вродити? я же собі стара вже.

14 Хиба є що неможливе у Бога? О сій добі вернись до тебе через год, і буде в Сарри син.

15 Сарра ж і не призналась, говорячи: Я не сьміялась. Бо вона злякалась. І рече їй: Ні бо, сьміялась.

16 Піднявшись ж ізвідти чоловіки, повернули на Содом. Авраам же йшов із ними, проводючи їх.

17 Господь же рече: Чи втаю від Авраама, раба мого, що я творю?

18 Та ж Авраам буде народом великим, і потужним, і благословляться в йому всі народи земнії.

19 Знаю бо, що накаже синам своїм і господі своїй по собі, щоб хранили путі Господні, творючи правду і суд, щоб справдив на Авраамові Господь усьо, що глаголав до його.

20 Рече ж Господь: Квилять велико до мене про Содом та Гоморру, і гріхи їх тяжкі вельми.

21 Зійду ж та позирну, чи так воно діється, як до мене голосять, чи ні, щоб знати.

22 І повернулись ізвідти чоловіки до Содому, Авраам же ще стояв перед Господом.

23 І приступить Авраам ближче й рече: Дак оце ти хочеш погубити й безвинних із винуватими?

24 Може там знайдеться пятьдесят безвинних у городі. Чи то ж схочеш ти й їх погубити, і не помилуєш усього міста задля пятидесятьох, коли там будуть?

25 Ні бо, не чини по глаголу сему, щоб убити праведника з нечестивим, і щоб у тебе було праведнику так, як нечестивому. Ні бо ні! Судячи суд у сій землі, як тобі не вчинити правди?

26 Рече ж Господь: Коли буде в Содомі пятьдесят праведників у городі, помилую весь город і все місто задля їх.

27 І рече відказуючи Авраам: Оце завзявсь я промовляти до Господа мого, я ж земля і порох.

28 Коли ж поменьшає праведників до сорока й пяти, чи вже ж бо погубиш через пятьох увесь город? І рече: Не погублю, коли знайду тамо сорок і пять.

29 І завзявсь іще промовляти до його та й каже: Коли ж знайдеться таменьки сорок? І рече: не погублю й ради сорока.

30 Що ж Господе, коли промовлю: А як знайдеться таменьки тільки трийцять? І рече: Не погублю й тридятьох ради.

31 І промовив: Оце ж наваживсь говорити до Господа: Коли ж знайдеться таменьки дваццятеро? І рече: Не погублю, коли знайдеться тамо дваццять.

32 І каже: Що ж, Господе, коли промовлю ще раз: Коли ж знайдеться таменьки десятеро? І рече: Не погублю і дятьох ради.

33 Одійшов же Господь, переставши глаголати до Авраама. І вернувсь Авраам на місце своє.

19

1 Прийшли ж обидва ангели в Содом у вечорі. Лот же седів коло царини Содомської. Побачивши ж Лот, устав на зустріч їм, тай поклонився лицем до землі.

2 І рече: Оце ж, панове, заверніть у домівку раба вашого та спочиньте і ноги собі помийте, а як обутріє, верстати мете путь свою. Вони ж рекли: Ні ночуватимемо на улиці.

3 І примусив їх, і ввійшли в господу його. І вчинив їм учту, і опрісноків напик їм, і попоїли.

⁴ Перед облягами ж обступили дом городяне Содомські, від молодика, тай до діда, увесь народ укупі з усіх кутків.

⁵ І гукали Лотові, і казали до його: Де люде, що ввійшли до тебе на ніч? Виведи їх до нас, розпізнаємо їх.

⁶ Вийшов же до них Лот на рундук, і зачинив двері за собою.

⁷ Каже ж до них: Ні, братте! Не чиніте бо ледарства!

⁸ Є в мене дві дочці, що не взнали мужа; виведу їх до вас, і робіть їм що любо вам, тільки людям сим не чиніте обиди; увійшли бо під стелю дому мого.

⁹ Вони ж кажуть йому: Геть із відсі! Прийшов сюди жити, та хочеш і суд судити. Ось ми ж навчимо тебе, ще лучче, ніж їх. І насильствували чоловіка того, Лота, вельми, і підступили розбити двері.

¹⁰ Та простягли мужі руки й утягли Лота до себе в будівлю, а двері в будівлі засунули.

¹¹ На людей же, що були під дверима в будинку вдарили сліпотою, від мала тай до велика, і марно шукали вони дверей.

¹² Промовили ж мужі до Лота: Чи єсть у тебе тут зяті або сини твої або дочки твої? Або коли хто инший єсть у тебе в городі, всіх виведи із міста сього!

¹³ Бо ми погубимо се місто; бо знявсь угору лемент про його перед Господом, і послав нас Господь вигубити його.

¹⁴ Вийшов же Лот і промовив до зятів своїх, що побрали дочки його, і рече: Підіймайтесь та виходьте з міста сього; бо погубляє Господь город. Та здавалось, що жартує перед зятьми своїми.

¹⁵ Як же зачервонїв ранок, принукали ангели Лота, глаголючи: Уставай, бери жену твою й двох дочок твоїх, що при тобі, та одходь, щоб і тобі не погинути

з беззаконними городянами.

16 І стуманів він, і взяли ангели за руку його, і за руку жінку його, і за руки двох дочок його; бо пощадив їх Господь, тай вивели їх, і поставили за городом.

17 І як повиводили їх геть, рече: Спасай твою душу. Не озирайтесь, і не зупиняйтесь ніде в усій околиці сій. У гори втікайте, щоб і тобі не згинуть.

18 Рече ж до них Лот: Благаю тебе, пане!

19 Що знайшов раб твій ласку в очах твоїх, і велика милість твоя, що показав до мене, що вирятував душу мою, я ж не здолію рятуватись у горах, щоб не наздогнала мене лиха година, та не вмерти мені.

20 А, споглянь городок сей близько, побіжу я туди; він маленький, дак і душа моя сохраниється.

21 І рече йому: Оце ж я зглянусь на тебе і в сьому, що не погублю городка, що про його мовляв еси.

22 Хапайся ж рятуватись тамо; не можу бо чинити нічого, докіль увійдеш туди. Тим і проложено містечку тому прізвище Сигор.

23 Сонце зійшло вже над землею, як Лот увійшов у Сигор.

24 І бурхонував Господь на Содом та Гоморру сіркою та поломом од Господа з небес,

25 І перевертав городи сі і всю околицю, і всіх осадників городських, і все, що росло з землі.

26 І озирнулась жінка його позад його, та й обернулась у стовна соляного.

27 Устав же Авраам у ранці, пійшов на місце, де стояв перед Господом.

28 І позирнув на Содом і Гоморру, і на околицю, аж се здіймається дим од землі, як дим із печі.

29 І було, як руйновав Бог в Україні тій городи, спогадав Бог Авраама, і вислав Лота з руйновища, як

руйнував городи, що жив у них Лот.

³⁰ Зійшов же Лот із Сигори, та й осівсь на горі сам і дві дочки його; боявся бо жити в Сигорі, та й оселивсь у печері сам і дочки його з ним.

³¹ Озветься ж старша до меншої: Панотець наш старий собі, і нема нікого на землі, щоб увійшов до нас всьогосьвітнім звичаєм.

³² Ходи сюди лишень, упиймо вином панотця нашого, та переспимо з ним, та й переховаємо рід від панотця нашого.

³³ Упоїли ж отця свого вином тієї ночі, і ввійшовши старша, переспала з отцем своїм тієї ночі. І не постеріг він, як вона переспала, і як устала.

³⁴ Було ж у ранці, що каже старша меншій: Оце ж переспала я вчора з панотцем нашим. Упоїмо його вином і сієї ночі, а ти ввійшовши, переспи з ним, та й переховаймо від панотця нашого рід наш.

³⁵ Упоїли ж і тієї ночі отця свого вином, і ввійшовши менша, переспала з отцем своїм. І не постеріг він, як переспала, і як устала.

³⁶ І завагоніли обидві дочки Лотові тоді від отця свого.

³⁷ І вродила старша сина, і дала імя йому Моав. Се праотець Моавіїв по сей день.

³⁸ Уродила ж і менша сина, і дала імя йому: Бен-Аммій. Се праотець Аммоніїв по сей день.

20

¹ І відкочував Авраам ізвідти до землі полуденньої, та й оселивсь між Кадесом і Суром, і якийсь час пробував у Герарі.

² Про жінку ж свою Сарру казав Авраам, що сестра вона мені. Абимелех же, царь Герарський, післяв та й взяв Сарру.

3 І прийшов Бог до Абимелеха в ночі вві сні, і рече йому: Оце ти вмреш за сю молодицю, що взяв еси; вона ж мужня жена.

4 Абимелех же не приторкнувсь до її, та й каже: Господе, чи то ж погубиш безвинний рід?

5 Хиба ж не сам він казав мені: Вона сестра мені? І вона мені казала: Він брат мені. У чистоті серця мого і в безвинності рук моїх учинив я се.

6 Рече ж йому Бог у сні: І я знаю, що в чистоті серця твого і в безвинності рук твоїх учинив еси се, тим і впинив тебе від гріха проти мене, і не попустив тебе коснутись її.

7 Тепер же оддай жену мужу, бо він пророк, і помолиться за тебе, і жити меш. Як же не віддаси, дак знай, що вмреш сам і все твоє.

8 І встав рано вранці Абимелех і призвав усі кметі свої, та й промовив усі слова сії в уші їх, і полякались усі люде вельми.

9 І призвав Абимелех Авраама, та й промовив до його: Що вдіяв еси мені? І чим провинив я тобі, що навів еси на мене й царство моє гріх великий? Діло таке, що ніхто не чинив, укоїв еси мені:

10 І промовив Абимелех до Авраама: Що в тебе було на думці, як чинив еси таке?

11 Рече ж Авраам: Думав бо, що нема благочестя на місці сьому, і вбють мене задля жени моєї.

12 Отже справді вона сестра мені по панотцеві, а не по паніматці, та стала мені женою.

13 І було, як вивів мене Бог із отецької домівки моєї, кажу їй: Ось яку правду чинити меш мені: у всякому місті, куди прийдемо, там кажи про мене, що се брат мій.

14 Узав же Абимелех вівці і бички, і раби й рабині, та й дав Авраамові, і віддав йому Сарру.

15 І промовив Абимелех Авраамові: Оце земля моя перед тобою; де б тобі ні було до вподоби, оселяйся.

16 До Сарри ж промовив: Оце дав я братові твому тисячу срібняків, се буде тобі чесна намітка до лиця твого, і про все, що було з тобою і з усіма твоїми, в усьому будеш оправдана.

17 Помолився ж Авраам Богу, і вигоїв Бог Абимелеха, і жену його, і рабині його, і почали роджати.

18 Бо позамикав був Господь усяку утробу в домівці в Абимелеха задля Сарри, жінки Авраамової.

21

1 І одвідав Господь Сарру, так як рече, і сотворив Господь Саррі так, як глаголав.

2 І завагонівши Сарра, вродила Авраамові сина в старощах того часу, як і глаголав йому Господь.

3 І дав Авраам ім'я синові своїму, що вродивсь йому, що вродила йому Сарра, Ізаак.

4 Обрізав же Авраам Ізаака, сина свого, у восьмий день, так як заповідав йому Бог.

5 Авраамові ж було сто год віку, як родивсь йому син його Ізаак.

6 Рече ж Сарра: Сьміх мені сотворив Господь; хто бо почує, сьміятиметься з мене.

7 І рече: Хто б то сповістив Авраамові, що молоком своїм годувати ме дитину Сарра? Бо в старості його я родила сина.

8 І росло хлопятко, і відлучено його. І зробив Авраам бенкет великий того дня, як одлучено Ізаака.

9 Як побачила Сарра, що син Агари, Египтянки, насьміхається з Ізаака,

10 Каже Авраамові: Прожени сю рабиню й сина її; не наслідувати ме бо син рабині сієї з моїм сином Ізааком.

11 Тяжко ж було чути слово се вельми Авраамові про сина його.

12 І рече Бог Авраамові: Нехай не буде тяжке тобі слово про хлопця і про рабиню. У всьому, що рече тобі Сарра, слухай гласу її; бо в Ізааці наречеться тобі потомство.

13 Сина ж рабині сієї народом великим сотворю його; бо насінне твоє він.

14 Устав же Авраам у ранці, і взяв хліба та бурдюк води та й оддав Агарі, і положив за плечима в неї хлопця, та й одпустив її. Вона ж одійшовши заблудила в Бейер-Себа пустині.

15 Не стало ж води в бурдюці, і покинь вона хлопця під ялиною.

16 Відойшовши ж сіла навпроти його віддалеки, як би дострелити з лука; каже бо: Нехай не бачу смерти дитини моєї. І седіла навпроти його, та й заголосила.

17 Почув же Бог плач хлопячий, і кликне ангел Божий Агару з небес, і рече: Що тобі, Агаро? Не турбуйся; почув бо Бог плач хлопячий з місця, де воно тепер.

18 Устань, та возьми хлопя і держи на руці твоїй; народом бо великим сотворю його.

19 І відкрив Бог очі їй, і побачила криницю з водою, і пійшла й налила бурдюк води, та й напоїла хлопя.

20 І був Бог з хлопчиком, і виріс та й оселився у степу і був стрілець-лучник.

21 І оселився у Фаран-степу, і взяла йому мати його жінку із землі Єгипецької.

22 Сталося ж того часу, що промовив Абимелех та Пихоль, гетьман війська його, до Авраама, говорячи:

Бог з тобою в усьому, що дієш.

23 Оце ж клянись мені Богом, що не зрадиш мене, ні дітей моїх, ні внуків моїх, а по правді, як прихилен був я до тебе, так і ти будеш до мене, і до землі, де пробуваєш.

24 І рече Авраам: Кленусь.

25 І докоряв Авраам Абимелеха, за колодязь водяний, що відняли раби Абимелехові.

26 І каже йому Абимелех: Не знаю, хто вчинив тобі діло таке, ні ти мені не оповідав еси, ні я чував, тільки сьогодні.

27 І вилучив Авраам сім овечок, да товару, та й дав Абимелехові, і вчинили вони обидва умову.

28 І поставив Авраам семеро ягниць овечих із отари окреме.

29 І каже Абимелех Авраамові: Що се за семеро ягниць, що поставив еси окреме?

30 І рече Авраам: Що семеро сих ягниць візьмеш у мене, нехай будуть мені свідощом, що я викопав колодязь сей.

31 Того й проложено прізвище місцеві тому: Бейер-Себа, колодязь клятьби; бо там клялись обидва.

32 І вчинили вони вмову коло колодязя клятьби. Піднявся ж Абимелех та Пихоль, гетьман війська його, та й вернулись у землю Филістимську.

33 І посадив Авраам тамариску, і призвав там імя Господа Бога вічного.

34 Прбував же Авраам у землі Филістимській час довгий.

22

1 І було по сих речах, що Бог спокушував Авраама, і рече йому: Аврааме, Аврааме! І каже: Ось я!

² І рече: Возьми сина твого, єдиного твого, що його возлюбив єси, Ізаака, та йди в Морія землю, та й принеси його там у всепаленне-жертву на одній горі, що тобі речу.

³ І встав Авраам рано вранці та й осідлав осла свого, та взяв два парубки з собою, та Ізаака сина свого, та наколов дров на всепаленне, та й рушив до врочища, що про його рече йому Бог.

⁴ На третій же день позирнув Авраам очима своїми, та й побачив те врочище здалеку.

⁵ І каже Авраам слугам своїм: Седіте тутеньки з ослом, я ж із сином піjdeмо аж он туди, та поклонившись і вернемось до вас.

⁶ Узав же Авраам дрова на всепаленне, та й положив на Ізаака, сина свого; взяв же в руки й огонь і жертівного ножа, та й пійшли обидва вкупі.

⁷ Каже ж Ізаак до Авраама, батька свого: Панотче! Він же каже: Що тобі, синку? Каже ж: Ось огонь і дрова, а де ж овеча на всепаленне?

⁸ Каже ж Авраам: Бог обмислить собі ягня на всепаленне. І йшли собі обоє вкупі.

⁹ Прийшли на врочище, що рече йому Бог, і зробив там Авраам жертівника, і розложив дрова, і звязавши Ізаака, сина свого, положив його на жертівнику зверху на дровах.

¹⁰ І простіг Авраам руку свою, щоб узяти ножа заколоти сина свого.

¹¹ Аж озветься до його ангел Господень і рече: Аврааме, Аврааме! Він же каже: Ось я.

¹² І рече: Не возложи руки твоєї на хлопа, а нічогоїсьнюк не чини йому; тепер бо визнаю я, що боїшся ти Бога, і не пощадив єси сина твого возлюбленого мене ради.

¹³ І позирнувши Авраам очима своїми побачив, що

баран із заду завяз рогами в гущині. І пійшов Авраам і взяв барана і приніс його на всепаленне замість Ізаака сина свого.

¹⁴ І приложив Авраам прізвище врочищу тому Єгова-Уре, Господь бачить, як і по сей день говорять: На горі Господа побачать.

¹⁵ І озветься ангел Господень до Авраама вдруге з небес,

¹⁶ Глаголючи: Мною самим клявсь я — се Господне слово — за те, що вчинив еси таку річ, і не пощадив еси сина свого возлюбленого мене ради.

¹⁷ Велико благословлю тебе, і намножу твій рід як зорі небесні, і як пісок узкрай моря, і внаслідую потомство твоє царини ворогів своїх.

¹⁸ І благословляться в потомстві твому всі народи землі, тим що послухав еси голосу мого.

¹⁹ Вернувся ж Авраам до слуг своїх і рушили вони й пійшли вкупі до Бейер-Себи, і вселивсь Авраам коло колодязя клятьби.

²⁰ Сталося ж по сіх речах, що з'ясовано Абраамові словами: Ось і Милка і вона вродила сини братові твому Нахорові,

²¹ Уза, перворідня його, та Буса, брата його, та Кемуїла, отця Арамова,

²² Та Хеседа, та Газа, та Пидаса, та Ідлафа, та Батуїла.

²³ Батуїл же появив Ребеку. Сих восьмерох уродила Милка Нахорові, братові Авраамовому.

²⁴ І наложниця його, на імя Реюма, ся вродила Тебаха та Гахама та Тегаса та Маяха.

23

¹ Було ж віку Сарриного сто і двацять і сім год. Се года живота Сарриного.

² І вмерла Сарра в Кирят-Арбі. Се Геброн в Канаан землі. Прийшов же Авраам плакати по Саррі да падкувати.

³ І встав Авраам од мерця свого, і рече синам Хетовим:

⁴ Пересельник і чужениця я в вас! Дайте ж мені в наслідде гробовище між вами, щоб мені поховати мерця мого від мене.

⁵ Відказали ж Авраамові сини Хетові говорючи:

⁶ Ні, добродію! Князь від Бога ти еси в нас; вибравши гробовище з наших, поховай мерця твого. Ніхто бо з нас не заборонить гробовища свого тобі, щоб тобі поховати мерця твого таменьки.

⁷ Устав же Авраам і вклонився землякам, синам Хетовим.

⁸ І каже до них Авраам і промовив: Коли вам по душі, щоб мені поховати мертве моє від мене, послухайте мене, і мовляйте про мене Ефронові Зогаренкові.

⁹ І нехай поступиться мені печерою Махпеловою, що кінець поля його. За повну ціну нехай поступиться мені нею в наслідне гробовище між вами.

¹⁰ Ефрон же седів посеред синів Хетових. Відказуючи ж Ефрон Хетіянин Авраамові каже так, що чули його сини Хетові і всі, що повиходили до міської царини.

¹¹ Ні, добродію! Вислухай мене. Те поле оддаю тобі й печеру, що на йому, перед очима синів народу мого оддаю тобі; поховай мерця твого.

¹² І поклонивсь Авраам перед земляками,

¹³ І каже Ефронові в слухи перед усіма земляками: Вислухай ти мене! Гроші за ниву возьми в мене; і поховаю мертве моє таменьки.

¹⁴ Відказав же Ефрон Авраамові:

15 Ні, добродію! Землі тут за чотири ста секлів срібла; та що воно між мною й тобою? Ти ж поховай мерця твого.

16 І послухав Авраам Ефрона, та й одважив Авраам Ефронові срібло, скільки він казав в слухи перед синами Хетовими, чотири ста секлів срібла ходячого в купців.

17 І стало поле Ефронове в Махпелщині, що навпроти Мамрійщини, поле й печера на йому з усіма деревами на полі, що було в усіх межах своїх, забезпечене,

18 Авраамові в наслідню державу перед синами Хетовими й перед усіма, що приходили до міської царини.

19 І після того поховав Авраам Сарру, жінку свою, в печері Махпелевого поля, навпроти Мамрійщини. Се Геброн у Канаан землі.

20 Так дісталось Авраамові від синів Хетових поле й печера на йому в наслідню державу на гробовище.

24

1 Авраам же був старий, у літах приклонних, і Господь благословив Авраама в усьому.

2 І каже Авраам рабові своєму, найстаршому в господі в його, що правив усім достатком його: Ось положи руку твою під стегно моє.

3 І заклену тебе Господом, Богом небесним і Богом земним, що не візьмеш синові мойму жени з дочок Канаанських, що між ними живу.

4 А тільки в землю мою, де я родивсь, пійдеш і до роду мого, та й візьмеш жену синові мойму Ізаакові відти.

5 Каже ж до його раб: Коли б то не схотіла йти молодиця слідом за мною в землю сю, чи вернути сина твого в землю, що з неї вийшов еси?

⁶ Каже ж до його Авраам: Остерігайся вертати сина мого туди.

⁷ Господь, Бог неба й Бог землі, що вивів мене з господи панотця мого із землі, що в ній родився, той що глаголав мені, і що клявся мені глаголючи: Тобі оддам землю сю й насінню твому, той пошле ангела свого перед тобою, дак і візьмеш жену синові мойму Ізаакові звідти.

⁸ Коли ж би не схотіла молодиця пійти за тобою, чист будеш од закляття мого; тільки сина мого не вертай туди.

⁹ І положив раб руку свою під стегно Авраамові, панові своему, та й клявсь йому про сю річ.

¹⁰ І взяв раб десятеро верблюдів з між верблюд пана свого і з усякого добра в господаря свого, та й пійшов, бо всі добра господаря його були в його руці, та знявсь і пійшов у Месопотамію, у Нахорів город.

¹¹ І поставив верблюди під городом навколішки коло колодязя водяного надвечір, як виходять жінки брати воду.

¹² І каже: Господе, Боже пана мого Авраама, погоди мені сьогодні і сотвори милость панові мойму Авраамові.

¹³ Оце я став коло колодязя водяного, дочки ж міських людей виходити муть брати воду.

¹⁴ І нехай буде дівчина, що їй скажу: Нахили водоносного глека твого напитись мені, і промовить мені: Пий, я й верблюди твої понаповаю, нехай вона буде та, що наготовив рабові твому Ізаакові, і по сьому відатиму, що сотворив еси милость панові мойму, Авраамові.

¹⁵ І сталось, перш ніж він промовив, аж ось Ребека й виходить, що родилась Бетуїлові, Милчиному синові, жінки Нахорової, брата ж Авраамового, і держачи водоноса на плечі свойму.

16 Дівця ж була дуже вродлива, дівувала ще, ніхто не взяв її. Війшовши ж до колодязя, сповнила водноса свого та й йде вгору.

17 Побіг же раб на вперейми, та й каже: Дай мені напитись з водноса твого.

18 Вона ж каже: Пий, добродію. І хутенько зняла водноса на руку, та й дала йому напитись до схочу.

19 І напоївши каже: І верблюдам твоїм наливати му докіль понапиваються.

20 І хутенько спорожнила водноса в пійло та й метнулась ізнов до колодязя черпнути води та й улила верблюдам усім.

21 Чоловік же придивлявся до неї мовчки, щоб зрозуміти, чи погодив Бог у дорозі йому, чи ні.

22 Сталося ж, як перестали всі верблюди пити, узяв чоловік каблучку золоту, вагою в пів секля, та дві запинки на руки їй, у десять секлів ваги.

23 І поспитав її та й каже: Чия еси дочка? Скажи мені, чи єсть у панотця твого в господі місце про нас на ночліги?

24 Вона ж каже йому: Дочка я Бетуїлова, сина Милчаного, що його вродила Нахорові.

25 І каже йому: І соломи й харчі в нас доволі, і місце є про ночліги.

26 І дякуючи Господу чоловік поклонивсь,

27 І каже: Благословен Господь, Бог пана мого Авраама, що не оставив без милості своєї й правди пана мого, і мені погодив Господь прибути в домівку брата пана мого.

28 І побігла дівця і з'ясувала в господі матері своїй сі речі.

29 Ребеці ж доводивсь братом на імя Лабан. І метнеться Лабан до чоловіка до колодязя.

30 І сталось, як побачив каблучку й запинки на

руках у сестри своєї, і як почув слова Ребечині, сестри своєї, що каже: Так мовляв мені чоловік, дак прийшов Лабан до чоловіка, аж він стоїть при верблюдах коло колодязя.

³¹ І каже: Увійди, благословенний од Господа. Чого стоїш ізнадвору? Я ж наготовив господу й місце про верблюди.

³² І увійшов чоловік у господу, і порозсідлував верблюди, і дав Лабан соломи й сіна верблюдам і води помити ноги йому і людям, що були з ним.

³³ І поставив перед ними наїдки. Він же каже: Не їсти му, поки не виповню мого посольства. І каже: Говори.

³⁴ І говорить він: Раб Авраамів я.

³⁵ Господь же благословив пана мого велико, і зробивсь він великим; і дав йому товар і отари, і срібло й золото, і раби і рабині, і верблюди й осли.

³⁶ І вродила Сарра, жона пана мого, сина панові мойму, як була стара, і оддав йому все, що мав.

³⁷ І закляв мене пан мій говорючи: Не візьмеш ти жени синові мойму зміж дочок Кананейських, що я седжу в їх землі,

³⁸ А в господу панотця мого пійдеш і до роду мого, і візьмеш мойму синові жону звідти.

³⁹ Сказав же я панові мойму: А може не схоче молодиця зі мною йти.

⁴⁰ Каже тоді мені: Господь, що перед ним ходжу, пошле ангела свого з тобою, і погодить у дорозі твоїй, і візьмеш ти жену синові мойму з мого роду, і з дому панотця мого.

⁴¹ Тоді будеш чист од заклинання мого; коли бо дійдеш до родини моєї, і не дадуть тобі, будеш чист од заклинання мого.

⁴² І прийшовши сьогодні до колодязя, казав я: Господе, Боже пана мого Авраама, коли погодив еси

в дорозі моїй, що її оце верстаю,

⁴³ Ось я став коло колодязя водного, і дочки городянські виходять брати воду, і коли буде дівиця, що їй промовлю: Дай мені напитись із водоноса твого трохи води,

⁴⁴ І скаже мені: І ти пий, і верблюдам твоїм вільлю, нехай ся буде жена, що наготовив Господь мого пана синові.

⁴⁵ І перш, ніж я промовив у серці мойму, вже Ребека йшла з водоносом на плечі, і спустилась вона до колодязя, і набрала води. І сказав я їй: Дай, будь ласко, напитись мені.

⁴⁶ І хутенько зняла вона водоноса свого із себе на руку, та й каже: Пий, і верблюди твої понаповаю. От я напивсь і верблюди мої понаповала.

⁴⁷ І поспитав її, і промовив: Чия дочка еси, повідай мені. Вона ж каже: Дочка я Бетуїла Нахоренка, що вродила йому Милка. І дав я їй каблучку і запинки на руки її.

⁴⁸ І дякуючи поклонивсь Господу, і благословив Господа Бога пана мого, Авраама, що погодив мені в дорозі праведній, узяти дочку в брата панового синові його.

⁴⁹ Оце ж, коли ви сотворите милость і правду до пана мого, повідайте мені, щоб я повернувсь або праворуч, або ліворуч.

⁵⁰ Відказуючи ж Лабан та Бетуїл сказали: Від Господа прийшло се діло. Не зможемо тобі сказати проти ні лихого, ні доброго.

⁵¹ Ось, Ребека перед тобою, возьми її та й піди, і нехай буде вона жоною синові пана твого, яко же глаголав Господь.

⁵² І сталось, як почув раб Авраамів словеса сі, поклонився до землі Господу.

⁵³ І повносив раб сосуди золоті і срібляні, і сукні, та

оддав Ребеці, і подав гостинці братові її й матері її.

⁵⁴ І їли й пили, і він і чоловіки, що були з ним, та опочили, і повставали в ранці, і каже: Відпустіте мене до пана мого.

⁵⁵ Промовили ж братте її й мати її: Нехай пробуде дівиця з нами з десяток день, а потім і піjde.

⁵⁶ Він же каже до них: Не держіте мене. Господь погодив у дорозі мені; мушу йти до пана мого.

⁵⁷ Вони ж сказали: Прикличмо дівицю, та й спитаймо її з уст її.

⁵⁸ І прикликали Ребеку, і казали їй: Чи піjdеш з чоловіком сим? Вона ж каже: Піjду.

⁵⁹ І відпустили Ребеку, сестру свою, і мамку її, і раба Авраамового, і хто з ним були.

⁶⁰ І благословили Ребеку, і промовили до неї: Нехай же родяться від тебе, сестро наша, тисячі тисяч, і потомство твоє нехай підгортає під себе царини ворогів твоїх!

⁶¹ Уставши ж Ребека й рабині її посідали на верблюди, та й пішли з чоловіком. І взяв раб Ребеку, та й пішов.

⁶² Ізаак же прийшов з Бейер-Лахай-Рої; жив бо він у землі полуденній.

⁶³ Вийшов же над вечір Ізаак на поле, розігнати думки. І позирне очима своїми, та й бачить, ідуть верблюда.

⁶⁴ І позирнувши Ребека очима своїми, побачила Ізаака та й ізскочила з верблюда.

⁶⁵ І каже рабові: Хто сей чоловік, що йде по полю на зустріч нам? Каже ж раб: Се пан мій; вона узявши намітку, закуталась.

⁶⁶ І повідав раб Ізаакові все, що вчинив.

⁶⁷ Увійшов же Ізаак у намет матері своєї, і взяв Ребеку, і стала йому жінкою, і влюбив її, і втішивсь

Ізаак по Саррі, матері своїй.

25

¹ Узяв же Авраам ізнов жену, на імя Хеттура.

² Вродила ж вона йому Зимрана, Йоксана, та Медана, та Мадияна, та Ішбака, та Шуаха.

³ Йоксан же появив Себу та Дедана. Сини ж Деданові були Ассурим, та Летусим, та Леюмим.

⁴ Сини ж Мадиянові були: Єфа, та Єфер, та Ганох, та Абида, та Єльдага. Всі ці були сини Хеттурині.

⁵ Оддав же Авраам усе, що мав Ізаакові.

⁶ Синам же наложниць своїх, що були в Авраама, дав Авраам подарунки, і відпустив їх од Ізаака, сина свого, ще за живота свого, на схід соньця, у землю восточню.

⁷ Се ж літа віку Авраамового, що прожив: сто і сімдесять і пять років.

⁸ І ослабши вмер Авраам у старощах добрих, старим, повним літ, і прилучився до людей своїх.

⁹ І поховали його Ізаак та Ізмаїль, два сини його, в печері Макпеловій, на полі Єфрона Зогаренка, Хетиянина, що проти Мамре,

¹⁰ На полі тому, що купив Авраам у синів Хетових. Там поховали Авраама й Сарру, жену його.

¹¹ Сталося ж по смерті Авраамовій, благословив Бог Ізаака, і вселивсь Ізаак при колодязі Бейер-Лахай-Рої.

¹² Се ж постань Ізмаїля, сина Авраамового, що вродила Агара Египтянка, рабиня Саррина, Авраамові.

¹³ І се ймення синів Ізмаїлевих по родоводам їх: первенець Ізмаїлів Набайот та Кедар, та Адбеель, та Мивсам.

¹⁴ Та Мисма, та Дума, та Масса,

¹⁵ Та Хадад, та Тема, та Єтур, та Нафис, та Кедма.

16 Се сини Ізмаїлеві, а се ймення їх по шатрах їх, і селах їх: дванайцять князів по колінах їх.

17 А се літа живота Ізмаїлевого: сто і трийцять і сім літ. І ослабши вмер, і прилучивсь до роду свого.

18 Вселився ж від Гавили до Сура, що проти Єгипту, як ідеш до Ассуру. Перед лицем усіх братів своїх вселився.

19 А се постань Ізаака, сина Авраамового. Авраам появив Ізаака.

20 Було ж Ізаакові сорок літ, як узяв Ребеку, дочку Бетуїла, Арамянина з Мезопотамії, сестру Лабана, Арамянина, собі за жінку.

21 Молився Ізаак Господеві про жену свою, бо неплодна була. Послухав же його Бог, і завагоніла Ребека, жінка його.

22 Борикалися ж младенці в їй, і каже: Коли так мені має бути, про що мені се? І пійшла поспитати Господа,

23 І рече їй Господь: Два народи в тебе в чреві; два народи будуть, як породиш, воюватись. Візьме гору старший, та підстаршому він буде послугою служити.

24 І сповнилися дні родити їй, аж се були близнята в утробі її.

25 Вийшов же син первенець червоний, увесь наче кожа косматий; і дала імя йому Езав.

26 А потім вийшов брат його; рука ж його держалась за п'яту Езавову, і дала імя йому Яков. Ізаакові ж було шістьдесять літ, як родила їх Ребека.

27 Повиростали ж молодокі, і був Езав чоловік умілий ловити, степовий. Яков же був чоловік тихий, що сів у домівці.

28 І влюбив Ізаак Езава; бо ловитва його була по смаку йому. Ребека ж любила Якова.

29 Зварив же Яков кулешику, і прийшов Езав з поля

знеможений.

³⁰ І каже Езав Якову: Нагодуй мене вареним сочивом сим червоним; бо я знемігся. Тим і дано прізвище йому Єдом*.

³¹ І каже Яков Езавові: Продай мені зараз первенство своє.

³² Каже ж Езав: Ох! мушу вмерти; про що ж мені се первенство?

³³ І каже Яков йому: Кляннись мені зараз і клявсь йому. І продав Езав Якову первенство своє.

³⁴ Яков же дав Езавові хліба й вариво сочевиці. Попоїв же й напивсь, і вставши пійшов геть. І зневажив Езав первенство своє.

26

¹ Був же голод у тій землі, oprіч голоду прежнього за часів Авраамових. Пійшов же Ізаак геть до Абимелеха, царя Филістимського, в Герар.

² Явився ж йому Господь і рече: Не ходи в Єгипет, вселися у землі, що про неї тобі скажу.

³ І пробувай у тій землі, і буду з тобою, і благословлю тебе; тобі бо й насінню твому оддам усі ці землі, і поновлю клятву мою, що нею клявсь Авраамові, отцеві твому.

⁴ І намножу насінне твоє, як зорі небесні, і оддам насінню твому всі оці землі, і благословляться через насінне твоє всі народи земнії:

⁵ За те що послухав отець твій Авраам гласу мого, і держав заповіді мої, і повеління мої, і встанови мої й закони мої.

⁶ Вселився ж Ізаак у Герарі.

⁷ І питали люде займища того про жінку його, і каже: Сестра мені вона; боявся бо казати, що се

---

* 25:30 Червоний.

жінка моя, щоб не вбили його чоловіки займища того, Ребеки ради; була бо вродлива.

⁸ Сталося ж, як він був довгий час там, що позирнув Абимелех царь Герарський у вікно, побачив, що Ізаак жартує з Ребекою, жінкою своєю.

⁹ Прикликав же Абимелех Ізаака та й каже: Чи справді ж бо вона жінка твоя? Як же се ти казав: Вона сестра мені. Каже ж йому Ізаак: Затим казав, щоб не вмерти задля неї.

¹⁰ Каже ж Абимелех: Що се вдіяв еси нам? Мало що не побув хто з мого народу з жінкою твоєю, то й навів би еси на нас незнаний гріх.

¹¹ Заповідав же Абимелех усім людям своїм, говорячи: Усякого, хто прикоснеться до мужа сього, або до жони його, скарають смертю.

¹² Сіяв же Ізаак у землі тій, і здобувсь того літа на вроджай сторицею; благословив бо Господь його.

¹³ І пійшов угору чоловік, і все більший був та більший, аж поки зробивсь великим вельми.

¹⁴ Був бо в його статок отарний, і статок товарний, і велика купа рабів; позавидували ж йому Филістимці.

¹⁵ І всі колодязі, що повикопували раби батьківські, за живота Авраама, батька його, засипали землею.

¹⁶ Каже ж Абимелех Ізаакові: Іди від нас; бо потужніший зробивсь еси од нас вельми.

¹⁷ І зійшов звідти Ізаак, та й зупинивсь у Герар долині, і вселився там.

¹⁸ І повідкопував ізнов Ізаак водянні колодязі, що повикопували були раби Авраамові, батькові, і що позасипали були Филістимці по смерті Авраамовій, та й попрозивав їх прізвищами, що попроложував був їм отець його.

¹⁹ І копали раби Ізаакові, та й знайшли там колодязь води живої.

20 І сварились пастухи Герарські з пастухами Ізааковими говорючи: Наша се вода. І прозвав колодязь той: Есек — сварка; сварились бо з ним.

21 Відойшовши ж звідти Ізаак, викопав колодязь другий, сварилися ж і за той, і проложив і йому прізвище: Ситна — ворожнета.

22 Відойшовши ж ізвідти, викопав ще колодязь, і не сварилися за сей; і проложив йому прізвище: Рехобот — просторонь, говорючи: Роспросторив Господь займище наше, щоб ми розмножились у сій землі.

23 Піднявся ж ізвідти до Бейер-Себи, колодязя клятьби.

24 І явивсь йому тієї ночі Господь, і рече: Я Бог Авраама, отця твого. Не бійся, бо я з тобою, і благословлю тебе, і намножу насінне твоє задля Авраама, раба мого.

25 І спорудив там жертівника, і призвав імя Господнє, і напав там намета свого. Викопали ж там раби Ізаакові колодязь.

26 І Абимелех прийшов до його з Герару, і Ахусат, порадник його, і Пихоль, гетьман війська його.

27 І каже їм Ізаак: Чого прийшли до мене? Ви ж зненавиділи мене, і відослали мене від себе.

28 Вони ж промовили: Бачивши побачили ми, що Господь був з тобою, та й кажемо: Нехай же буде клятьба між нами й між тобою, і заповідаймо з тобою заповіт,

29 Щоб не робив нам лиха, як ми не чіпали тебе, і як ми робили тобі тільки добро, і відпустили тебе з миром; і тепер благословен ти від Господа.

30 І справив їм пир, і їли вони й пили.

31 І вставши вранці, клявся один одному; і відпустив їх Ізаак, і пійшли від його з миром.

32 Сталося ж того дня, що прийшовши раби Ізаакові

повідали йому про колодязь, що викопали, і казали йому: Знайшли воду.

³³ І прозвав його Себа, клятьба. Тим назва й міста того Бейер-Себа, колодязь клятьби, по сей день.

³⁴ Було ж Ізаакові сорок літ, і взяв він жінку собі Юдиту, дочку Бейерія Хетиянина, та Басмату, дочку Єлона Хетиянина.

³⁵ І були вони важкою печаллю Ізаакові й Ребеці.

27

¹ І сталося, що як був Ізаак старий, і притупились очі в його, та й недобачав, покликав Езава, сина свого старшого та й каже йому: Сину мій! І каже: Ось я!

² І говорить Ізаак: Оце я старий уже, і не знаю коли скінчусь.

³ Дак возьми знарядде твоє, сагайдака твого й лука, та пійди в дике поле, та влови мені влову.

⁴ І вготуй мені наїдку такого, як я люблю, та й принеси мені, щоб моя душа благословила тебе, покіль не вмер.

⁵ Ребека ж чула, як Ізаак говорив до Езава, сина свого. Пійшов же Езав у дике поле, вловити влову та принести.

⁶ Озветься ж Ребека до Якова, сина свого меньшого: Оце я чула, як отець твій озвався до Езава, брата твого, промовивши:

⁷ Принеси мені влову, та вготуй мені наїдку, щоб я попоїв, та благословив тебе перед Господом, покіль не вмер.

⁸ Тим же то, синку, послухай голосу мого, що заповідаю тобі.

⁹ Пійди лишень в отару, та піймай мені звідти двойко мякеньких та добрих, і зроблю я смашний наїдок отцеві твому, такий як він любить.

10 І внесеш отцеві твому, щоб він попоїв, і щоб тебе благословив, покіль не вмер.

11 Каже ж Яков Ребеці, матері своїй: Та ж Езав брат мій, чоловік волохатий, я ж половік гладенький.

12 Може, полапає мене панотець, і зроблюсь перед ним мантїєм, і наведу на себе клятьбу а не благословенне.

13 Рече ж йому мати: На мені клятьба твоя, синку; тільки послухай голосу мого, та йди, і піймай мені.

14 Пійшов же, піймав, і приніс матері; і вготовила мати смашний наїдок, який любив отець його.

15 І взявши Ребека одежу Езавову добру, сина свого старшого, що була у неї в схованці, одягла нею Якова, сина свого меньшого.

16 А смушками козлячими пообгортала руки і наге тіло на шиї в його.

17 І дала смашний наїдок і хліба, що вготовила, в руки Яковові, синові своєму.

18 І вніс отцеві своєму, і каже: Панотче! Він же рече: Ось я! Хто еси ти, синку?

19 І каже Яков отцеві: Я Езав, первенець твій. Зробив, як мовляв мені еси. Устань, сядь і попоїж мого влову, щоб мене благословила душа твоя.

20 Рече ж Ізаак синові своєму: Що воно? Як хутко споткав еси, синку! Він же каже: Се тим, що послав Господь, Бог мій, перед мене.

21 Рече ж Ізаак Яковові: Приступи до мене, облапаю тебе, синку, чи ти еси справді син мій Езав, чи ні.

22 Приступив же Яков до Ізаака, отця свого, і він облапав його, і рече: Голос — голос Яковів, руки ж — руки Езавові.

23 І не впізнав його; були бо руки його, як руки Езавові, брата його, волохаті; от і благословив його.

24 І рече: Чи справді бо ти еси син мій Езав? Він же

каже: Я.

²⁵ І рече: Подай мені сюди. Попроїм улову твого, синку, щоб тебе благословила душа моя. І подав йому, і попоїв; і приніс йому вино, і випив.

²⁶ І рече йому Ізаак, отець його: Приступи ж, та поцілуй мене, синку.

²⁷ І приступивши поцілував його. І нюхав запах одежі його, і благословив його, і рече: Се запах сина мого, як запах ниви, що благословив її Господь.

²⁸ Дай же тобі, Боже, буйну росу з неба, і дай тобі, Боже, землю благодатню! Роди тобі, Боже, зерно й виноградни!

²⁹ Нехай тобі хмарі служать службу вірну, і перед тобою шию гнуть народи! Мусиш бути паном, і над братом рідним, над усіма дітьми матері твоєї. Проклят буде той, хто тебе проклинає, і благословенний, хто благословляє!

³⁰ І сталось воно, скоро перестав Ізаак благословляти Якова, і ледві Яков вийшов од Ізаака, батька свого, аж Езав, брат його, прийшов до дому з ловитви.

³¹ Уготовив же й той наїдку, та й приніс отцеві своїму, і каже батькові: Нехай тато встане та попроїсть улову сина свого, щоб мене благословляла душа твоя.

³² І рече йому Ізаак, отець його: Хто ж єси ти? Він же каже: Я син твій, первенець твій Езав.

³³ Злякався ж Ізаак ляком великим вельми, і рече: Хто ж той, що вловив мені влову, і приніс мені, і попоїв я в сього перш, ніж прийшов ти, і благословив його? І буде благословен.

³⁴ Почувши ж Езав отецькі слова, заголосив голосом великим, і гірким тяжко, та й каже: Благослови ж і мене, панотче!

³⁵ Рече ж йому: Підійшов твій брат лестиво, та й

узяв благословенне твое.

³⁶ І каже: По правді дано йому імя Яков; бо підійшов під мене, се вже вдруге, і первенство моє взяв у мене, і благословенне моє тепер одняв. І каже Езав отцеві своїму: Чи то ж не приховав еси й мені благословення, панотче?

³⁷ Відказав же Ізаак, і рече Езавові: Що ж? Паном зробив я його тобі, а все братте його поробив рабами йому, хлібом і вином забезпечив його. Тобі ж тепер що зробити, синку?

³⁸ Озався ж Езав до батька свого: Хиба ж одно благословенне в тебе, панотче? Благослови ж і мене, панотченьку! Та й знов заплакав Езав.

³⁹ Відказав же Ізаак, отець його, і рече йому: Знай же, що твою осаду тук земний вбезпечить, прохолодою ж твоєю з неба роси будуть.

⁴⁰ Житимеш з меча важкого в послужі у брата. Станеться ж ізнов, ти будеш самовладньім паном, і ненавидну кормигу з гамалика скинеш.

⁴¹ І зненавидів Езав Якова за благословенне, що ним благословив його батько його. Каже ж Езав у серці своїму: Дні плачу по батькові надходять; тоді вбю Якова, брата мого.

⁴² Переказано ж Ребеці слова Езавові, сина її старшого, і пославши прикликала Якова, сина свого меньшого, та й каже йому: Ось Езав, твій брат, погрожує тобі вбити тебе.

⁴³ Тепер же, синку, послухай голосу мого, і вставши біжи до Лабана, брата мого, в Гаран.

⁴⁴ І поживи з ним кілька днів, докіль одвернеться ярость і гнів у брата твого від тебе,

⁴⁵ І забуде він, що йому вдіяв еси. Тоді пославши взьму тебе звідти. Чого ж мені втеряти вас обох ув один день?

46 Рече ж Ребека до Ізаака: Тяжко мені жити на світі через Хетіївен. Як візьме Яков за себе Хетіївну, таку, як вони в оцій землі, дак про що мені й на світі жити?

28

1 Прикликав же Ізаак Якова, та й благословив його, і заповідав йому, говорячи: Не мусиш узяти за себе жени з Канаанських дочок.

2 Устань, та й одбіжи в Мезопотамію, в Падан-Арам, в господу Бетуїлову, в батьківщину матері твоєї, та й возьми собі звідти жену з дочок Лабанових, брата матері твоєї.

3 Бог же мій нехай тебе благословить і намножить, щоб ти був купою народів.

4 І нехай тобі дасть благословенне Авраамове і насінню твому по тобі, щоб одержав у наслідде землю, де пробуваєш, що оддав Бог Авраамові.

5 Послав же Ізаак Якова, і зійшов він у Падан-Арам, у Мезопотамію, до Лабана Бетуйленка, Араміянина, до брата Ребеки, матері Якова та Езава.

6 Бачивши ж Езав, що благословив Ізаак Якова і послав у Мезопотамію, в Падан-Арам, щоб узяти собі звідти жінку, і що благословляючи його заповідав йому говорячи: Не мусиш брати жени з дочок Канаанських,

7 І що послухав Яков отця свого й матері своєї, та й пійшов у Падан-Арам, у Мезопотамію:

8 І бачивши Езав, що не вподобав дочок Канаанських Ізаак, отець його,

9 Пійшов собі Езав до Ізмаїла, та й узяв Магалату, дочку Ізмаїла, сина Авраамового, сестру Небайотову, до жінок своїх.

10 І зійшов геть Яков від Бейер-Себи, від колодязя клятьби, та й помандрував у Гаран.

11 І прибудивсь до одного врочища, та й обночувавсь там, зайшло бо соньце. І взяв між каміннем каменя на тому врочищі, та й положив його собі в голови, та ліг спати на місці тому.

12 І бачив сон, і се драбину поставлено на землі, верховина ж її сягає до небес, і ангели Божі возходять і низходять по ній.

13 Господь же стоїть на їй і рече: Я Господь Бог Авраамів, отця твого, і Бог Ізааків. Земля, що на їй лежиш, тобі оддам її і насінню твому.

14 І буде насінне твоє, як пісок земний і розпросторишся на захід соньця, і на схід соньця, і на північ, і на полудньє, і благословляться в тобі всі коліна землі, і у насінні твому.

15 І се я з тобою й оберегати му тебе на всякій дорозі, що нею пійдеш, і верну тебе в 'цю землю; бо не покину тебе, докіль сотворю все, що глаголав тобі.

16 І прокинувсь Яков од сну свого, і каже: Певно єсть Господь на врочищі сьому, а я й не знав.

17 І злякавсь, і каже: Яке страшне врочище се! Не що інше воно як дом Божий, а се ворота небесні.

18 І встав Яков рано в ранці, і взяв каменя, що положив там у голови собі, та й поставив його стовпа, та й злив олій на верховину його.

19 І прозвав Яков урочище то Бетель; прежне прізвище городу було Луз.

20 І обрік Яков себе оброком, говорючи: Коли Бог буде зо мною, і сохраниць мене в дорозі, що 'це верстаю, і дасть мені хліб на їду й одєжу на одїг,

21 І верне мене здорового в госпуду панотцеву, тоді буде Господь мені Богом.

22 І камінь сей, що поставив стовпа, буде в мене дом Божий, і з усього, що мені даси, десятину давати му тобі.

29

¹ І вставши Яков на ноги, пійшов у землю восточню.

² Дивиться, коли ж колодязь на степу, і було там три отарі овець, що полягали коло його. З того бо колодязя наповано стада. Над усьтем же колодязьним лежав камінь великий.

³ І скуплювались там усі стада, і одвалювано каменя від усьтя колодязного, і наповано вівці, та й знов навалювано каменя на усьте колодязне на місці своїму.

⁴ Рече ж їм Яков: Братте, звідки ви? Вони ж кажуть: Ми з Гарану.

⁵ Рече ж їм: Чи знаєте Лабана Нагоренка? Вони ж кажуть: Знаємо.

⁶ Рече ж їм: Чи жив, здоров? Вони ж кажуть: Жив і здоров. Ось і Рахеля, дочка його, йде з вівцями.

⁷ І рече Яков: Ще дня багацько, не пора скуплювати до купи скотину. Понаповайте вівці, та йдїть, пасїте.

⁸ Вони ж кажуть: Не зможемо, докіль усі отарі скупляться до купи, та одвалять каменя з колодязного усьтя; тоді й понаповаємо вівці.

⁹ Ще ж він говорив до них, аж ось Рахеля пригналась із отецькими вівцями; вона бо доглядала їх.

¹⁰ І сталось, як зуздрів Яков Рахелю, дочку Лабанову, брата матері своєї, приступив Яков, одвалив каменя від усьтя колодязного, та й напоїв вівці Лабанові, брата матириного.

¹¹ І поцілував Яков Рахелю, та й заплакав у голос.

¹² І повідав Рахелї, що він брат отця її, і що він син Ребечин. І побігши вона, повідала панотцеві своїму сі речі.

¹³ Сталось ж, як почув Лабан вісті про Якова, побіг зустріч йому, і обнявши його цілував, і ввів його в господу свою, і повідав Лабанові всі речі сі.

14 І каже йому Лабан: Справді від костей моїх і від тіла мого еси ти. І пробув з ним днів місяць.

15 Каже ж Лабан Яковові: Що брат мені доводишся, чи то ж мусиш робити на мене дармо? Скажи мені, яка тобі плата.

16 У Лабана ж та було дві дочці: старша на імя Лея, меньша ж Рахеля.

17 Лея недуговала очима, Рахеля ж була високого зросту, й принадна видом вельми.

18 Уподобав же Яков Рахелю, і каже: Парубкувати му в тебе сім год за Рахелю, дочку твою меньшу.

19 Каже ж йому Лабан: Лучче мені тобі оддати її, ніж мусів би другому мужеві. Живи зо мною.

20 І парубкував Яков за Рахелю сім років, і здались вони йому, наче кілька днів, тим що любив її.

21 Каже ж тоді Яков Лабанові: Дай мені жену мою; бо сповнивсь речінець мій, щоб увійти до неї.

22 Зібрав же Лабан усіх мужів громадських і зробив учту.

23 І сталось у вечорі, що взяв він Лею, дочку свою, та й увів до Якова. І ввійшов до неї Яков.

24 Дав же Лабан Леї, дочці своїй, Зелфу, рабиню свою за служебку.

25 Сталось ж у раньці, дивиться, се була Лея. І каже Яков Лабанові: Що се ти вдіяв мені? Чи не задля Рахелі ж парубкував я в тебе? Про що ж так ошукав еси мене?

26 Відказав же Лабан: Неможна так чинити в нашій землі, видавати меньшу перше старшої.

27 Скіньчай же тиждень сей; я дам тобі й ту за роботу, що робити меш на мене ще сім других літ.

28 Учинив же Яков так, та й скінчив тиждень з сією; і дав йому Лабан Рахелю, дочку свою, за жінку.

29 Дав же Лабан Рахелі дочці своїй Баллу, рабиню своєю, за служебку.

30 І ввійшов до Рахелі, влюбив же Рахелю більш ніж Лею. І парубкував у його других сім років.

31 Бачив же Господь, що ненавидна була Лея, відчинив утробу їй: Рахеля ж була неплідна.

32 І завагоніла Лея, і вродила сина, і дала йому імя Рубен, говорячи: Певно зглянувся Господь на мое горе. Тепер же любити мене мене чоловік мій.

33 І завагоніла знов, і вродила сина і каже: Що почув Господь, яка я ненавидна, тим дав мені й сього сина. І дала йому імя: Симеон.

34 І завагоніла знов, і вродила сина і каже: Тепер же буде мій чоловік прихилен до мене; породила бо йому три сини. Тим дала йому імя: Левій.

35 І завагоніла знов, і вродила сина, і каже: Тепер дякувати му Господеві. Задля того дала йому імя: Юда. Та й перестала роджати.

30

1 Вбачаючи ж Рахеля, що не вродила Яковові ніякої дитини, завидувала Рахеля сестрі своїй, та й каже Яковові: Дай мені діток, ато вмру.

2 Загорівся ж Яков гнівом на Рахелю, і каже: Хиба я тобі замість Бога, що не дав тобі утробного плоду?

3 Каже ж вона: Ось раба моя Балла; увійди до неї та нехай уродить на коліна мої, щоб і в мене були дітки від неї.

4 І оддала йому Баллу, рабиню своєю за жінку, і ввійшов до неї Яков.

5 І завагоніла Балла, та й уродила Яковові сина.

6 І рече Рахеля: Бог судив мені, і послухав голосу мого, і дав мені сина. Тим і дала йому імя: Дан.

7 І завагоніла знов Балла, рабиня Рахелина, й уродила сина другого Яковові.

8 І рече Рахеля: Великою боротьбою боролась я з сестрою моєю, та й перемогла. Тим і дала йому імя: Нафталій.

9 Вбачала ж Лея, що перестала роджати, і взяла Зелфу, рабу свою, та й оддала її Яковові за жінку.

10 І вродила Зелфа, рабиня Леїна, Яковові сина.

11 І рече Лея: Пощастило мені! І дала йому імя: Гад.

12 І вродила Зелфа, рабиня Леїна, Яковові сина другого.

13 І каже Лея: Щасна я; бо дочки зватимуть мене блаженною. І дала йому імя: Ассер.

14 І пійшов Рубен під пшеничні жнива, та й знайшов любовні яблука на полі, та й приніс їх до Леї, матері своєї. Каже ж Рахеля до Леї: Дай мені любовних яблук сина твого!

15 Рече ж вона їй: Хиба се мала річ, що взяла еси мужа мого? Чи й любовні яблука сина мого віднімеш? Каже ж Рахеля: Дак нехай переночує з тобою сьогодні за любовні яблука сина твого.

16 Прийшов же Яков з поля в вечорі, і вийшла Лея зустріч йому, і каже: Мусиш увійти до мене; найняла бо я справді тебе за любовні яблука сина мого. І переночував він з нею тієї ночі.

17 І послухав Бог Леї, і завагоніла вона, і вродила Яковові сина пятого.

18 І каже Лея: Дав мені Бог плату мою; бо оддала рабиню мою мужеві мойму. І дала йому імя: Іссахар.

19 І завагоніла знов Лея, і вродила сина шестого Яковові.

20 І каже Лея: Подарував мені Бог гостиньца гарного, поважити ме мене муж мій; уродила бо йому шестьох синів. І дала імя йому: Себулон.

21 А потім уродила дочку, і дала імя їй: Дина.

22 І зглянувся Бог на Рахелю, і почув її Бог, і відчинив утробу їй.

23 І завагонівши вродила сина, і каже: Одняв Бог докір мій.

24 І дала імя йому: Йосиф, говорючи: Дай мені, Господе, й другого сина.

25 Сталося ж, як уродила Рахеля Йосифа, каже Яков Лабанові: Відпусти мене, нехай іду в домівку мою й на країну мою.

26 Віддай жени й діти мої, що за них парубкував тобі; ти знаєш роботу, що робив тобі.

27 Каже йому Лабан: Коли б знайшов я ласку в тебе! Вбачаю бо, що благословив мене Господь задля тебе.

28 І каже: Визнач плату свою в мене, я й дам тобі.

29 Каже йому: Ти знаєш, як я парубкував у тебе, і якою твоя скотина зробилась у мене.

30 Мало бо що було в тебе до мене, та йросло багацько, і благословив тебе Господь з приходу мого. Тепер же коли мені дбати й про власну господоу?

31 І каже: Що мушу тобі дати? Каже ж Яков: Не давай мені нічогосінько, аби вчинив, що скажу, знов пасти му вівці твої й доглядати му.

32 Пройду я через усю отару твою сьогодні, а йвилучу все переполасе й крапасте, і все чорне між вівцями, й усе переполасе й крапасте між козами, і се буде моя плата.

33 Так моя правда говорити ме за мене завтрашнього дня, як прийдеш давати плату мою. Усе переполасе й не крапасте між козами і не чорне між вівцями, мусить уважатись у мене за вкрадене.

34 Каже ж йому Лабан: Добре, нехай буде по слову твому.

35 І повилучував того ж дня козли переполасі й крапасті, і усе, що мало біле в себе і все, що чорне між вівцями, та й пооддавав в руки синам своїм.

36 І поставив три дні ходи між собою й Яковом. Яков же пас остальні вівці Лабанові.

37 Узяв же Яков собі по ціпку зеленому тополевому, лісковому й каштановому, та й помережив білими мережками, і луплячи повиявлював біле, що було на ціпках.

38 І клав ціпки, що помережив, у напувальні корита та в водяні ринви, як приходили отарі до водопійла, щоб вагоніли на водопійлі.

39 І вагоніли отарі перед ціпками, та й котились ягнятами й козенятами переполасими й крапастими.

40 Ягнята ж вилучав Яков і ставляв отарі лицем до переполасого і чорного в отарі Лабановій, й держав свої отарі окроме, і не ставляв укупі з Лабановими.

41 І сталося, як вагоніла лучча скотина, Яков клав ціпки перед очима в скоту в корита, щоб вагоніли між ціпками.

42 Як же гуляла скотина слабовита, не клав туди ціпків; тим робом слабовите було Лабанові, а лучче Яковові.

43 І збогатився чоловік безліч, і було в його скотини много, і раби, і рабині, і верблюди, й осли.

31

1 Перечув же Яков слова синів Лабанових, що мовляли: Узяв Яков усе, що було в батька нашого, і з того, що було в батька нашого, вбивсь у всю славу його.

2 І дививсь Яков на лице Лабанове, аж воно до його не таке, як перше.

3 Каже ж Господь Яковові: Вертайсь на батьківщину твою, і до роду твого, і буду з тобою.

⁴Послав же Яков, і покликав Лею й Рахелю на поле, де були стада.

⁵І каже їм: Бачу я лице батька вашого, що не таке до мене, як перше; Бог же панотця мого був зо мною.

⁶І самі знаєте, що всьою снагою моєю працював я батькові вашому.

⁷Батько ж ваш ошукав мене, і переміняв плату мою десять раз; та не попустив йому Бог ушкодити мені.

⁸Як скаже було так: Пестрі будуть плата твоя; тоді котяться вівці всі пестрими; як же скаже: Крапасті будуть плата твоя, тоді котяться всі вівці крапастими.

⁹Так одняв Бог усю скотину в батька вашого й дав мені.

¹⁰І сталось того часу, як вівці гуляли, зняв я очі мої й бачив уві сні: се, которі барани і козли спинались на вівці й кози, були переполасі крапасті й рябі.

¹¹І рече мені ангел Божий уві сні: Якове! Я ж кажу: Ось я!

¹²І рече: Споглянь лишень очима твоїми, та подивись: усі барани й козли, що спинаються на вівці й кози, переполасі, пестрі й крапасті; вбачав бо я все, що Лабан тобі витворяє.

¹³Я Бог з Бетеля, де намастив еси стовпа і обрікся еси мені словом. Тепер же встань, ізійди з сієї країни, та вертайсь на країну рідну.

¹⁴І відказуючи Рахеля й Лея, сказали йому: Хиба є тутеньки нам частина й наслідде в господі, в батька нашого?

¹⁵Хиба ж не за чужениць уважає нас він? Попродав бо нас і зажер срібло наше.

¹⁶Бо все багатирство й слава, що відняв Бог у батька нашого, наше й діток наших. Оце ж тепереньки все, що Бог рече, чини.

¹⁷Знявся ж Яков, і посадив сини свої і жени на

верблюди.

18 І позабирав усю скотину свою й усі добутки, що здобув у Падам-Арамї в Мезопотамії, щоб вертатись до Ізаака, батька свого в Канаан землю.

19 Як же відлучився Лабан стригти вівці свої, покрала Рахеля ідоли в батька свого;

20 І викрався Яков несподівано Лабанові, Араміянинові, не сповістивши його про втеки.

21 І втік сам з усім своїм, і перебрів через річку й простував у Галаад гори.

22 Переказано ж Лабанові на третій день, що Яков утік.

23 І взявши сини й братте своє з собою, здоганяв його семиденним погоном, та й наздогнав його на Галаад горах.

24 Прийшов же Бог до Лабана Араміянина ночью добою вві сні, і рече йому: Остерегайся звязуватись із Яковом.

25 І наздогнав Лабан Якова. Яков же поставив намети свої на горі, і Лабан отаборив братте своє на Галаад горах.

26 Каже ж Лабан Яковові: Що вкоїв еси? Про що викравсь еси потай мене, та позавозив дочки мої мов бранки?

27 Чого втікав еси потай мене, та викравсь від мене, не сповістивши мене? Відпустив би тебе з покликами й піснями, з тимпанами й гусями.

28 І не дозволив еси мені цілувати внуки мої й дочки мої. Се ж учинив еси по дурному, вдіявши таке.

29 Тепер би мав я силу покарати тебе, та Бог отця твого вчора вночі рече до мене, словами: Остерегайся звязуватись із Яковом.

30 Нехай би ти пійшов геть тому́, що тяжко зажурився по господі отця твого, про що ж украв еси боги мої?

31 Відказав же Яков і рече до Лабана: Бо злякався, думаючи, що поодіймаєш дочки твої в мене і усе мое,

32 У кого ж ізнайнеш боги твої, той не жити ме на сьвітї. Перед нашою браттею познавай, що твоє в мене, та й бери собі. Не знав же Яков, що Рахеля покрала боги.

33 Увійшовши ж Лабан у Яковів намет і в Леїну кушу, і в кушу двох рабинь, не знайшов. Увійшов же й у намет Рахелин.

34 Рахеля ж узяла ідоли, та й підложила під верблюдове сідло, та й сіла на них. І обшарив Лабан усю кушу, та й не знайшов.

35 І каже батькові своїму: Не гнівись, панотченьку, що не можу встати перед тобою; бо звичайне женське в мене. Шукав же він та й не знайшов ідолів.

36 Прогнівився ж Яков і звязавсь у сварку з Лабаном: Яка провина моя? Який гріх мій, що вганяв еси так гаряче за мною?

37 Переглянув еси всі речі домові в мене, що ж ізнайшов еси з усіх річей дому твого? Поклади тутеньки перед браттею твоєю й браттею моєю, щоб розсудили між обома нами.

38 Двайцять років оце вже я з тобою. Вівці твої й кози твої не звергали, і баранів із отари твоєї не їв я.

39 Зьвіроїдини не приніс до тебе; із мого ніс я втрату сю; з мого власного вимагав еси, чи вхоплено в день, чи в ночі.

40 У день бо пекла мене спека, в ночі морозила холоднеча, і сон утікав од очу в мене.

41 Так пробував я двацять років у твоїй господі. Парубкував я чотирнайцять років задля двох дочок твоїх і шість років за вівці твої, ти ж переміняв плату мою десять раз.

42 Коли б не Бог отця мого, Бог Авраамів, та не страх

Ізааків був ізо мною, певно тепер в порожні випустив би єси мене. Бідуванне моє й працю рук моїх побачив Бог і докорив тебе вчора в ночі.

⁴³ Відказав же Лабан, і каже до Якова: Дочки, мої дочки, і діти, мої діти, і скотина, моя скотина, і все, що видиш, то моє; що ж можу я заповідати сим дочкам моїм або дітям, що вони породили?

⁴⁴ Оце ж нумо чинити умову, я й ти, і нехай він буде за свідка між мною й тобою.

⁴⁵ І взявши Яков каменя, поставив його на спомин.

⁴⁶ Каже ж Яков до браттї своєї: Назбирайте каміння. І назбирали каміння й зробили могилу і трапезували там на могилі.

⁴⁷ І прозвав його Лабан Егар-Сагадута; Яков же прозвав його Галлед.

⁴⁸ Каже ж Лабан до Якова: Ся могила, се свідок між мною й тобою. Тим і прізвище дано могилі Галлед.

⁴⁹ І Мизпа від того, що Лабан сказав: Нехай вартує Господь між мною й тобою, як ми розійдемоь різно одні з одним.

⁵⁰ Коли зневажати меш дочок моїх або візьмеш над мої дочки жен, не чоловік буде між нами, ні! Бог свідок між мною й тобою.

⁵¹ І каже Лабан Яковові: Дивись на сю могилу і дивись на стовпа, що я поставив між мною й тобою.

⁵² Ся могила свідок і сей стовп свідок, що не перейду за сю могилу до тебе, і ти не перейдеш за сю могилу і за сього стовпа до мене на шкоду.

⁵³ Бог Авраамів і Бог Нахорів, Бог їх отця, суди між нами. І клявсь Яков страхом отця свого Ізаака.

⁵⁴ І приніс Яков жертву на горі, і покликав братте своє до вживання хліба солі, і вживали хліб сіль, та й обночувались на горі.

⁵⁵ Уставши ж Лабан рано в ранці, цілував сини

й дочки свої і благословив їх, і рушив у дорогу, і вернувся на займище своє.

32

¹ І Яков те ж верстав путь свою, і зустрівши його ангели Божі.

² Каже ж тоді Яков, уздрівши їх: Се Божий полк, урочище те Маганайм.

³ Послав же Яков послы поперед собою до Езава, брата свого в Сеїр землю, в Едом поле;

⁴ І наказав їм, говорячи: Такенькі мовляйте панові мойму Езавові: Так говорить раб твій Яков: У Лабана пробував я та й загаявсь там і досі.

⁵ І придбав я воли й осли, і вівці, і раби, й рабині, і посилаю тепер тобі панові мойму, звістку, щоб запобігти ласки твоєї в очах твоїх.

⁶ І вернулись послы до Якова, говорячи: Ходили ми до брата твого Езава, і се він сам іде на зустріч тобі, і чотири ста чоловіка з ним.

⁷ Злякався ж Яков вельми, і був у турботі; і поділив людей, що були з ним, і вівці, й воли, й верблуди на два коші.

⁸ І каже сам собі: Як наступить Езав на один кіш і побє його, тоді другий кіш піjde втеком.

⁹ Каже ж Яков: Боже отця мого Авраама й отця мого Ізаака, Госпode, ти що заповідав мені: Вертайсь у рідну землю твою та до родини твоєї, і я таланити му тобі,

¹⁰ Не заробив я ніже всіх тих благ і всієї вірності тієї, що виявив еси рабові твойму; з палицею бо сією перебрів я сю Йордань, а тепер виріс у два коші.

¹¹ Визволь мене, благаю тебе, з рук брата мого, з рук Езава! Боюсь бо, щоб не прийшов та не вбив мене, матері із дітками.

12 Ти ж глаголав еси: Благо тобі сотворю, і вчиню імя твоє яко пісок морський, що не злічити його задля многості.

13 І переночував там тієї ночі. І взяв із того, що прийшло йому в руки, гостинця Езавові, братові своїму.

14 Кіз двісті, а козлів дваццятєро, овечок двісті, а баранів дваццятєро,

15 Берблюдиць дїйних дваццятєро з їх жеребятми, та корів сорок, та бугаїв десятеро, ослиць дваццятєро, і десяток ослів.

16 І приручив їх рабам своїм, усяке стадо окреме, і звелїв рабам своїм: Гонїтєсь бридїма через річку, та чинїте прогалину між стадом і стадом.

17 І звелїв першому, говорючи: Як тебе зустрїне брат мїй Езав, та спитає в тебе говорючи: Чий еси, і куди йдеш, і чиє се перед тобою?

18 Кажи: Раба твого Якова. Се подарунок панові мойму Езавові. Ось він і сам позад нас.

19 І звелїв другому й третьому, й усім, що гнались із стадами. Сими словами мовляйте Езавові, як зустрїнете його,

20 І кажїть: Ось раб твій Яков і йде за нами. Бо каже сам собі: Вгамую його подарунками, що йдуть поперед мене, а потім побачу лице його. Може прийме мене.

21 Так йїшли дарунки поперед його. Сам же переночував ту ніч у кошї.

22 Уставши ж тієї ночі, узяв обидві жени свої, і обидві рабїні, й одинаццятєро синїв своїх, і перейшов бридїма брїд Ябок.

23 І взяв їх, і перебрїв річку, і перевїв усе, що мав.

24 Остався ж Яков один, і боровсь із ним хтось, аж покіль обуťрило;

25 Вбачаючи ж, що не подужа його, ударив його по стегну, по сугаву, і потерпів у Якова стегенний сугав, як боровсь із ним.

26 І каже той: Пусти мене; бо вже день зоріє. Яков же каже: Не пушу; мусиш благословити мене.

27 Рече ж йому: Як на імя тебе? Він же каже: Яков.

28 І рече йому: Від тепер буде тобі імя не Яков, а Ізраїль; ти бо з Богом боровсь і над людьми брати меш гору.

29 І спспитав Яков його, і каже: Повідай мені, як на імя тебе звати? Про що питаєш, яке моє імя? І благословив його там.

30 І приложив Яков тому в рочищу прізвище: Пенуель, бачив бо я Бога лицем до лица, тай вирятувалась душа моя.

31 Засяло ж йому соньце, як прийшов за Пенуель; він же кульгав на стегно.

32 Тим же то й тепер не їдять сини Ізраїлеві жили, що на составі бедра, тому, що боровшийся зрушив жилу на составі бедра Якова.

33

1 Споглянувши ж Яков очима своїми, постеріг, се ж Езав, брат його, йде, і чотири ста чоловіка з ним. І розділив діток Леї, Рахелі і двох рабинь.

2 І поставив обидві рабині зпереду, Лею ж і діти її позаду, а Рахелю з Йосифом, дальш усіх, на посьлідку.

3 Сам же прийшов перше них, і вклонивсь до землі сім раз, перше нім приступив до брата свого.

4 І прибіг Езав зустріч йому, і обняв його, та й припав йому на шию, і поцілував його; і плакали обидва.

⁵ І спогляне Езав, і побачив жени й діти, й каже: Що ж сі в тебе? Він же каже: Діти, що дарував Бог рабові твому.

⁶ І приступили рабині й діти їх, і вклонились.

⁷ І приступила Лея те ж із дітьми своїми й уклонились; потім же приступив Йосиф і Рахеля й уклонились.

⁸ І каже Езав: Про що ж у тебе всі ці полки, що я з ними зустрівся? Він же каже: Щоб ізнайшов раб твій милість ув очах в мого пана.

⁹ Каже ж Езав: У мене доволі, брате, держи своє про себе самого.

¹⁰ І каже Яков: Коли знайшов я ласку в очах твоїх, прийми гостинці з руки моєї тому, що побачив я лице твоє, як би хто побачив лице Боже, і що був еси прихилен до мене.

¹¹ Прийми благословенне моє, що я приніс тобі, бо мене Бог благословив, і всього доволі в мене. І присилував його, і взяв він.

¹² І каже: Рушаймо в дорогу. Я піду по переду.

¹³ Каже ж йому: Пан мій знає, що дітки в мене маленькі, а вівці й корови кітні й тільні; як же пожену їх один день, занапащу всю скотину.

¹⁴ Нехай пан мій іде попереду раба свого, я ж піду повагом, дивлячись по сназі худоби, що йти ме передо мною, і як піjde дїтвора, поки прийду до пана мого в Сеїр.

¹⁵ І каже Езав: Оставляю ж із тобою кілька людей моїх. Він же каже: Про що воно? Аби знайшов я ласку в очах пана мого.

¹⁶ Вернувся ж Езав того дня на свою путь у Сеїр.

¹⁷ А Яков мандрував далій у Суккот і побудовав собі домівку, а скотині своїй поробив куці. Тим і проложено прїзвище врочищу тому Суккот.

¹⁸ І дойшов щасливо Яков до городу Сихему, що

в Канаан землі, вернувшись із Мезопотамії, та й отаборився перед городом.

¹⁹ І купив частину поля, де отаборивсь, у синів Геммора, отця Сихемового, за сто срібняків.

²⁰ І поставив там жертівника, та й призвав ім'я Господа Бога Ізраїлевого.

34

¹ Вийшла ж Дина, дочка Леїна, що вродила Яковові, спізнатись із дочками тієї країни.

² І побачив її Сихем, син Геммора, Евейненка, князя тієї країни, та й взяв її, і ліг із нею, і насилував.

³ І прихилилась душа його до Дини, дочки Якова, і влюбив дівицю, й промовляв до неї прихильно.

⁴ Каже ж Сихем до Геммора, батька свого, говорячи. Возьми мені дівицю сю за жену.

⁵ Яков же чув, що збезчестив Гемморенко Дину дочку його, сини ж його та були з його скотиною в полі, і мовчав Яков аж покіль прийшли вони.

⁶ Вийшов же Геммор, отець Сихемів до Якова на поговорку з ним.

⁷ Сини ж Яковові поприходили з поля, і, почувши про се, досадували вони і були в великому жалю, що він зробив безум ув Ізраїлі, лігши з дочкою Яковою, чого не годилось чинити аж надто.

⁸ І розмовляв із ними Геммор говорячи: Сихемові, синові мойму, поривало душу до вашої дочки. Оддайте ж її за жену йому.

⁹ І свячтесь із нами; дочок своїх давайте нам, а дочок наших беріте собі.

¹⁰ І сідайте осадами з нами, і наша країна буде перед вами. Сідайте осадами й торгуйте і здобувайтесь на добро в їй.

11 Каже ж ото Сихем до батька й до братів її: Дайте мені знайти ласку в очах ваших, і що ви скажете мені, дам.

12 Вимагайте над звичай віно й подарунки; дам, скільки скажете мені, аби оддали дівчицю заміж.

13 Відказали ж сини Яковові Сихемові та Гемморові, батькові його, зрадливо; а мовляли так тим, що він осоромив Дину, сестру їх.

14 От і кажуть їм: Неможлива се річ оддати сестру нашу такому, що необрізаний; се ж бо докір нам був би;

15 Тільки тоді поєднаємось і осядемо з вами, коли будете такі, як ми, і обріжете весь музкий пол.

16 І отдавати мемо наші дочки вам, і брати мемо ваших дочок собі, і сидіти мем осадами з вами, і зробимось одним народом.

17 Коли ж не послухаєте нас, тоді візьмемо дочку нашу та й пійдемо собі.

18 І вподобав слова їх Геммор та Сихем Гемморенко.

19 І не гаявсь молодик зробити се, закоханий бо був у Якововій дочці, а поважали його над усю родину в отця його.

20 Прийшов же Геммор та Сихем Гемморенко до царини міста їх, і розмовляли з мужами громадськими, говорячи:

21 Люде сі в ладу з нами, тим нехай сідають осадами в нас на країні, да й торгують у їй; бо наша країна простора геть про них. Берімо дочок їх собі і отдаваймо дочок наших їм.

22 Тільки тоді згоджуються з нами, щоб осістись із нами і єдинитись із нами, коли все музке між нами та буде обрізане, як вони обрізані.

23 І стада їх, і майно їх, всяка скотина їх хиба не наші? Оце ж поєднаймо з ними, дак і осядуться з нами.

24 І послухали Геммора та Сихема Гемморенка всі, що виходили за царину міську, і пообрізувалось усе музке між ними.

25 Сталося ж на третій день, як недугували вони, два сини Яковові, Симеон та Левій, брати Динині, взяли кожен меча свого, та ввійшли в город, та й повбивали все музке.

26 Геммора ж та Сихема Гемморенка постинали мечом, і взяли Дину з господи Сихемової, та й пішли геть.

27 Сини ж Яковові ввійшли до побитих, та й розграбили город; бо в йому обезчещено Дину, сестру їх.

28 І вівці їх, і товарину їх, і осли й усе, що було в місті, і все, що було на полі, позабирали.

29 А все майно їх, і всю малечу їх, і жінок їх позаймали в полонь, і пожакували все, що було в городі по господах.

30 Каже ж Яков до Симеона і Левія: Ненавидним зробили ви мене серед осадників сієї країни, серед Канааніїв і Ферезіїв; я ж малий лічбою, так вони скупляться до купи проти мене, та й убють мене, і я загину, і вся родина моя.

31 Вони ж кажуть: Хиба він за ледащицю вважав сестру нашу?

35

1 Рече ж Бог до Якова: Уставши, підіймайсь до Бетеля, та й осядься тамо, і сотвори там жертівника Богу, що явився тобі, як утікав еси од Езава, брата твого.

2 Каже ж Яков домові своєму й усім, що були з ним. Повикидайте боги чужі, які є в кого з вас, та й очищайтесь і поперемінійте одіж свою.

3 Та вставаймо й підіймаймось у Бетель, та поставимо там жертівника Богу, що послухав мене в день бідування мого, та й був зо мною в дорозі, що верстав я.

4 І видали Яковові богів чужих, що були в руках їх, і сережки, що були в ушу їх, і сховав їх Яков під дубом, що під Сихемом.

5 І помандрували вони, і був страх Божий на містах круг їх, і не вганяли за синами Якововими.

6 Прийшов же Яков у Луз, що в Канаан землі, се єсть Бетель, він і ввесь люд його, що були з ним.

7 І поставив там жертівника; і проложив тому врочищу прізвище Ель-Бетель, там бо явивсь йому Бог, як утікав од Езава, брата свого.

8 Умерла ж Дебора, мамка Ребечина, і поховали її під дубом і проложили йому прізвище Аллон-Бакут, дуб голосіння.

9 Явився ж Бог Яковові знов, як прийшов із Мезопотамії, і благословив його.

10 І рече йому Бог: Імя твоє не звати меться вже Яков, ні! Ізраїль буде імя твоє. І дав йому прізвище Ізраїль.

11 Рече ж йому Бог: Я Бог всемогущий. Бувай плодющий і намножуйся. Народи і купа народів будуть із тебе, і царі з чересел твоїх вийдуть.

12 І землю, що дав Авраамові й Ізаакові, тобі віддам, і насінню твому по тобі дам землю сю.

13 Знявся ж Бог від його, від урочища, де розмовляв із ним.

14 І поставив Яков стовпа на врочищі, де він розмовляв із ним, стовпа камяного та й злив на його ливною жертвою, і злив олії на його.

15 І проложив Яков прізвище врочищу тому, де розмовляв із ним Бог, Бетель.

16 І рушили вони з Бетеля, і було вже не далеко до Евфрата і настигла Рахелю родільня мука, і мала вона породи важкі.

17 Сталося ж, як вона мала важкі породи, каже їй баба сповитуха: Крепись; бо й се буде в тебе син.

18 Сталося ж, як покидала її душа, умірала бо, дала йому імя Беноні, болюча дитина, отець же дав йому імя Бенямин, щасна дитина.

19 Умерла ж Рахеля, і поховано її на шляху до Евфрата, се єсть Бетлегем.

20 І поставив Яков стовпа над гробом її. Се стовп на Рахелиному гробу по сей день.

21 Помандрував же Ізраїль і напав намета свого за Мигдаль-Єдером.

22 Сталося ж, як осївсь Ізраїль на тій країні, прийшов Рубен та й ліг із Билгою, батьковою наложницею. І дочувсь про се Ізраїль. Було ж синів у Якова дванайцятєро.

23 Синове Леїні: Рубен, первенець Яковів, та Симеон, та Левій, та Юда, та Іссахар, та Зебулон.

24 Синове Рахеліні: Йосиф та Бенямин.

25 Синове Балли, рабині Рахеліної: Дан та Нефталій.

26 Синове Зелфи, рабині Рахеліної: Гад і Ассер. Се синове Яковові, що понароджувались йому в Мезопотамії.

27 Прийшов же Яков до Ізаака, отця свого, в Мамрійщину, в Киріят-Арбу, се Геброн, де пробував Авраам та Ізаак.

28 Було ж Ізаакові сто і вісімдесять год.

29 І розлучивсь Ізаак із душею й умер, і прилучивсь до роду свого, старий, нажившись на сьвітї. І поховали його Езав та Яков, синове його.

36

¹ Се ж родопись Езава, він же Едом.

² Езав побрав собі жени із дочок Канаанських, Аду дочку Елона Хетяненка, та Оголибаму, дочку Ани, сина Зибеона Евейненка.

³ Та Басмату Ізмайлову, сестру Небайотову.

⁴ Ада ж уродила Езавові Єлифаса; Басмата вродила Регуїла.

⁵ Оголибама ж уродила Єгуса та Єглома та Корага. Се сини Езавові, що народились йому в Канаан землі.

⁶ І позабিরав Езав жени свої, та сини свої, та дочки свої, і всі раби в господі своїй, і скотину свою, й усе підуючне своє, і всі статки свої, що придбав у Канаан землі, та й помандрував Езав з Канаан землі, від брата свого Якова, у Сеїр землю.

⁷ Були бо майна їх більші над те, щоб кочувати вкупі, і країна, де пробували вони, не зносила їх задля скотини їх.

⁸ Осівся ж Езав на Сеїр горах; Езав, він же Едом.

⁹ Се ж родопись Езава, праотця Едомейв на Сеїр горах.

¹⁰ Ось іммення в синів Езавових: Єлифас, син Басмати, жінки Езавової.

¹¹ У Єлифаса ж були синове: Теман, Омар, Зефо, Гаєтам та Кенас.

¹² Тимна ж була наложниця Єлифаса, Езавенка, і вродила Єлифасові Амалека. Се синове Ади, жони Езавової.

¹³ І ось синове Рагуїла: Нахат і Серах, Шамма і Миза. Се синове Басмати, жони Езавової.

¹⁴ А се були синове Оголибами, дочки Ани, сина Зибеона, жінки Езавової. Вродила вона Езавові Єгуса та Єглома та Корага.

¹⁵ Се були дуки в синів Езавових. Синове Єлифаса, первеньця Езавового: дука Теман, дука Омар, дука

Зефа, дука Кенас,

16 Дука Кораг, дука Гатам, дука Гайфас, дука Амалек. Се дуки Єлифасові в Едом землі. Се сини Адині.

17 А се сини Рагуїла Езавенка: дука Нахат, дука Серах, дука Шамма, дука Миза. Се дуки Рагуїлові в Едом землі. Се синове Басмати Езавихи.

18 Се ж синове Оголибами Езавихи: Дука Єгус, дука Єглом, дука Кораг. Се дуки Оголибами, дочки Ани, жінки Езавової.

19 Се сини Езава, і се дуки їх. Він Едом.

20 Се ж сини Сеїра Горієнка, що седіли осадами в тій країні Лотан, та Собаль, та Зибєон, та Ана.

21 Та Дишон, та Єзер, та Дишан. Се дуки Горійські в синів Сеїрових в Едом землі.

22 А синове Лотанові були: Горій та Гемам, а сестра Лотанова: Тимна.

23 А се синове Собальові: Алван, Манагат, та Ебаль, Сефо та Онам.

24 А се синове Зибєонові: Ая та Ана. Се той Ана, що знайшов гарячі жерела в степу, пасучи осли Зибєонові, батьківські.

25 А се синове Анині: Дишон і Оголибама, дочка Анина.

26 Се ж синове Дишонові: Гемдан, та Єшдан, та Ітран, та Керан.

27 Се ж синове Єзерові: Билган, та Саван, та Акан.

28 Се ж синове Дишанові: Уз та Аран.

29 Се ж дуки в Горіїв: дука Лошан, дука Собаль, дука Зибєон, дука Ана;

30 Дука Дишон, дука Єзер, дука Дишан. Се дуки в Горіїв після дуків їх у Сеїр землі.

31 А се царі, що царювали в Едом землі, перш ніж царював там який царь в Ізраїлі.

³² Царював у Едомі Бела Бейоренко; прозивався ж город його Динхаба.

³³ Умер же Бела, і царював намість його Йобаб Серахенко із Бозри.

³⁴ Умер же Йобаб, і царював намість його Гусам із Теман землі.

³⁵ Умер же Гусам, і царював намість його Гадад Бедаденко, що побив Мидіяніїв на полі Моаб, а город його прозивавсь Авит.

³⁶ Умер же Гадад, і царював намість його Самла із Мазреки.

³⁷ Умер же Самла, і царював намість його Савул із Рехобота над рікою.

³⁸ Умер же Савул, і царював намість його Бааль-Ганан Ахборенко.

³⁹ Умер же Бааль-Ганан Ахборенко, і царював намість його Гадар; город же його прозивали Пакгу, а жінку його Мегетабееля, дочка Матреда, дочки Мезагаба.

⁴⁰ А се ймення дуків Езавових по родинах їх, по врочищах їх, по прізвищах їх: Дука Тимна, дука Алва, дука Єтет.

⁴¹ Дука Оголибама, дука Єла, дука Пинон.

⁴² Дука Кенас, дука Теман, дука Мибзар,

⁴³ Дука Магдіель, дука Ірам. Се дуки в Едомі, по оселях їх, по врочищах їх. Се Езав, прайотець Едомів.

37

¹ Осівся ж Яков на країні, де пробував отець його Ізаак, у Канаан землі.

² Се ж родопись Якова: Як було Йосифові сімнайцять років, пас він вівці з браттем своїм, та був ще недолітком між синами Балли та Зелфи, жен отця свого. І доводив Йосиф речі їх ледачі до панотця свого.

³ Яков же любив Йосифа над усі сини свої; бо родивсь у старощах його, і справив йому одіж квіччасту, рукавчату.

⁴ Вбачаючи ж братте його, що любить його батько над усі сини свої, зненавиділи його, і тяжко їм було промовляти до його мирно.

⁵ Бачив же Йосиф сон і розказав братті своїй.

⁶ І каже їм: Послухайте лишень сна сього, що я бачив.

⁷ Здавалось бо, ніби вяжемо снопи серед поля; аж ось встав мій сніп, да й стоїть: ваші ж, бачся, снопи постали навкруги, та й уклонились моему снопові.

⁸ Сказали йому братте його: Чи то ж бо справді царювати меш над нами. Та й зненавиділи його ще й надто за сни його і за слова його.

⁹ Побачив же сон другий, та й повідав його браттю своїму, і каже: Ось бачив ще сон, і здавалось, ніби соньце й місяць й одинайцяттеро зір уклонились мені.

¹⁰ І розказав отцеві своїму й браттю своїму. І докорив йому панотець його, каже йому: Що се за сон такий тобі приснивсь? Чи то ж бо се прийдемо, я й мати твоя й братте твое, вклонитись тобі до землі?

¹¹ Позавидували ж йому братте його, панотець же його завважив слово се.

¹² І погнались брати його з отецькими вівцями в Сихем.

¹³ І каже Ізраїль до Йосифа: Чи не пасуть братте твое в Сихемі? Іди навідайся до них. Каже ж йому: Готов!

¹⁴ Каже ж йому: Іди, синку, та наглянь, чи все гаразд у браття твого, чи все гаразд між вівцями, і принеси вістку. Та й послав його з Геброн долини, і прийшов у Сихем.

¹⁵ І стьрів його чоловік якийся, аж він блукає по полю. Питає ж його чоловік: Чого шукаєш?

16 Він же каже: Браття мого шукаю. Повідай, де пасуть.

17 Каже ж йому чоловік: Погнались ізвідсі; чув бо, як мовляли: Поженимось у Дотан. І пійшов Йосиф слідом за браттем своїм, і зустрів їх у Дотані.

18 Загледіли ж його оддалеки, перш ніж наблизився до них, і змовились на його, щоб убити його.

19 Каже ж брат до брата: От сновидець той йїде.

20 Нумо вбемо його та вкинємо в який колодязь, та й казати мемо: Звїр лютий пожер його; от і побачимо, що станеться з тих снів його.

21 Чуючи ж се Рубен, одняв його з рук у їх, та й каже: Не губімо душі.

22 Каже ж Рубен: Не проливайте крові, а вкиньте в степовий колодязь, руки ж не кладіть на його; се, щоб визволити його з рук у них, та й оддати панотцеві.

23 І сталось, як прийшов Йосиф до браття свого, стягли з Йосифа одїж його квіччасту рукавчату, що була на йому.

24 І взяли його, та й укинули в колодязь; колодязь же сухий був, води не було.

25 І сіли попоїсти, коли ж глянуть, ідуть подорожні Ізмаїлітяне від Галааду з верблюдами своїми, везучи бурштин, бальзам та ладан в Египет.

26 Каже ж Юда до браття свого: Що за користь, як убемо брата нашого та й потаїмо кров його.

27 Ходімо, продаймо його Ізмаїлітянам; руки ж наші не будуть на йому, бо він брат наш і тіло наше. І вдовольнились братте його.

28 І йшли мимо купці Мидіянські; і витягли вони Йосифа з колодязя, і продали Йосифа Ізмаїлітянам за дваццять срібняків; і поведено Йосифа в Египет.

29 Вернувся ж Рубен до колодязя, аж Йосифа нема в колодязі, і розірвав одіж свою.

30 І прийшов до братті своєї й каже: Хлопця нема, а я, куди мені теперенькі йти?

31 Узяли ж вони одержу Йосифову, і закололи кізлика, та й помазали одержу кровю;

32 І послали одержину квіччасту рукавчату, і принесено її до батька, і казали: Се ми знайшли; познавай, чи се одержа сина твого, чи ні.

33 І впізнав, і каже: Одержа сина мого! Зьвір лютий іззів його, зьвір ухопив Йосифа.

34 І розірвав Яков одіж свою, і нагорнув на чересла свої веретище, і плакав по синові своєму дні многі.

35 Посходилися ж усі його синове й дочки розважати його, та не слухав розважання говорючі: Пійду до сина мого сумуючи на той світ у землю. Так убивався по йому батько його.

36 Мидіянії ж продали Йосифа в Єгипті Потифарові, дворянину Фараоновому, гетьманові прибічників його.

38

1 І сталось того часу, Юда відлучивсь од браття свого, та й присусідивсь до одного Адуламця, на прізвище Гіра.

2 І побачив там дочку одного Канаанця, його імя Шуа, і взяв і ввійшов до неї.

3 І завагонівши вродила вона сина, і дала йому імя Гер.

4 І завагонівши знов, уродила сина, і дала йому імя Онан.

5 І завагонівши знов уродила ще сина, і дала йому імя Села. І був Юда у Кезібі, як вона роджала.

6 І взяв Юда жінку Герові, первенцеві своєму, на імя Тамара.

7 Був же Гер первенець Юдин, ледачий ув очу в Господа, і вбив його Господь.

8 Каже ж Юда Онанові: Увійди до братової жінки, та оженись із нею, яко дівер, і возстав сімя братові твому.

9 Знав же Онан, що не йому буде насінне, і як увиходив до братової жінки, проливав сіме на землю, щоб не дати насіння братові своєму.

10 Ледарство ж погань було в очу в Бога, що він коїв; тим убив і сього.

11 Каже Юда Тамарі, невістці своїй: Седи вдовою в отецькій господі, докіль великий буде Села, син мій. Каже бо сам собі: Колиб і сей не вмер, як брати його. І пійшла Тамара й седіла в отецькій господі.

12 Як уплило ж доволі часу, померла Шуанова дочка, жінка Юдина. Віджурившись після того Юда, пійшов до овечих стригачів своїх, сам і приятель його Гіра Адуламець, у Тімну.

13 І сповістили невістку його Тамару говорючи: Он свекір твій йде в Тімну стригти вівці свої.

14 Вона ж, покидавши вдовицьку одержу з себе, окрилась наміткою, та заквіччалась, і сіла в Енаїмській царині, що при дорозі в Тімну, знавши, що вже дорослий Села, та її не дано йому за жінку.

15 І побачивши Юда, подумав, що се блудниця; окрила бо лице собі, і не впізнав її.

16 Завернув же до неї з манівця, та й каже їй: Попусти мені ввійти до тебе. Не впізнав бо, що се невістка йому. Вона ж каже: Що мені даси, як увійдеш до мене?

17 Він же каже: Пошлю тобі кізлика з отари. Вона ж каже: А чи даси мені залог докіль пришлеш?

18 Він же каже: Який залог тобі дати? Вона каже: Перстень з печаткою твоєю, твій пояс, та палицю, що

в руці в тебе. І дав їй, та й увійшов до неї, і завагоніла від його.

19 І встала та й пійшла, і скинула намітку з себе, і вдяглась ув одіж удовицьку.

20 Послав же Юда кізлика через руки приятеля свого Адуламця, узяти залог од молодиці, та не знайшов її.

21 Поспитав же в міських людей, та й каже: Де блудниця, що седіла під Енамом при дорозі? І мовляли вони: Не було тутеньки ніякої блудниці.

22 І вернувся до Юди та й каже: Не знайшов, і люде міські кажуть: Не було тутеньки ніякої блудниці.

23 Каже ж Юда: Нехай візьме собі, аби не сьміялись із нас; бо я послав кізлика, ти ж не знайшов.

24 І сталось через три місяці, повідано Юді: Зблудила Тамара, невістка твоя, і вже завагоніла від блуду. Каже ж Юда: Виведіт її, нехай сплять.

25 Вона ж, як її ведено, послала до свекра свого говорючи: Від того чоловіка, чие оце, я завагоніла. І каже: Познавай, чий се перстень з печаткою, пояс і палиця.

26 Упізнав же Юда, та й каже: Оправдалась Тамара лучче мене; бо не оддав я її за Селу, сина мого. І не взнав її вже більше.

27 Сталоя ж, як роджала, що були близнята в утробі її.

28 Сталоя ж, як роджала, висунуло ручку, і взявши баба-сповитуха, перевязала ручку йому червоною ниткою, говорючи: Се вийшло перве.

29 І сталось, як потягло назад ручку, дивись, вийшов брат його. Вона ж каже: Як се ти прорвавсь? І дала йому імя Перез.

30 А потім вийшов брат його, і в його на ручці була червона нитка. І дала імя йому Серах.

39

¹ Йосифа ж приведено в Єгипет, і купив його Потифар, дворянин Фараонів, гетьман вартовиків його, Єгиптянин, із рук Ізмаїлітян, що привели його туди.

² І був Господь із Йосифом, так що у всьому йому таланило, і жив у домі в свого пана, Єгиптянина.

³ Бачив же пан його, що Господь із ним, і що ні робить, Господь щастить руці його.

⁴ І знайшов Йосиф ласку в очах його, і вслуговував йому, і той поставив його над усім домом своїм, і все, що мав, оддав у руки його.

⁵ І сталося того часу, як поставив його над домом своїм і над усім майном своїм, Господь благословив Єгиптянина задля Йосифа, і було благословенне Господнє на всьому, що мав у господі і в полі.

⁶ І передав усе, що мав, Йосифові, і не знав нічогосінько в своїму майні, окрім хліба, що їв. І був Йосиф гарний станом і вродливий видом вельми.

⁷ І сталося по сих речах, що жона пана його накинула оком Йосифа, та й каже: Лязь ізо мною.

⁸ Він же не схотів, і каже свого пана жоні: Дивись, пан мій не знає за мною нічогосінько в домі своїму, і все, що має, віддав у руки мої.

⁹ І нікого нема над мене в домі сьому, і невдержано від мене нічого, окрім тебе; бо ти жона йому еси. Як же вчиню ледарство велике се й гріх перед Богом?

¹⁰ І сталося, як вона підмовляла Йосифа день у день, не послухав її, щоб лягти з нею й жити з нею.

¹¹ І сталося одного такого дня, що ввійшов Йосиф у будинок справляти справи свої, і не було нікого з домовників у середині.

¹² І захопив його за одіжгу говорючи: Лягай зо мною. І покинув одіжгу свою в руках її, та й утік геть.

13 І сталось, як побачила, що покинув одіж свою в руках її, та втік геть,

14 Гукнула на домовників, та й каже їм: Бачте, увів до нас Єврея, щоб насьміявсь із нас. Увійшов до мене, та й хотів лягти зо мною, так я закричала голосно.

15 І сталось, як почув, що я зняла крик та загукала, покинув одіж свою в мене, да метнувсь на втеки.

16 І положила одіж його коло себе, докіль прийде пан його до дому.

17 І повідала йому такими словами: Прийшов до мене парубок Єврей, що ввів еси до нас, посьміятись із мене.

18 І сталось, як зняла голос, та закричала, він покинув одіж свою, та й побіг втеком.

19 І сталось, як почув пан його слова жони своєї, що каже до його: От яким робом пійшов парубок твій, запалав гнівом,

20 І взяв Йосифа пан, вкинув його в темницю, туди, де вязники цареві седіли в неволі, і пробував там у темниці.

21 Но Господь був з Йосифом і змилосердивсь до його, і дав йому ласку в очу доглядника темничнього.

22 І віддав доглядник темничний в руки Йосифові всіх позакиданих у темницю, і все, що там роблять, роблено за його порядкуваннем.

23 Доглядник же темничний не дозирає нї до чого під його руками; бо Господь був із ним, і що він чинив, у всьому Господь помагав йому.

40

1 Сталоя ж по сих речах, провинив дука винарський в царя Египецького, і дука пекарський панові свойму, цареві Египецькому.

2 І розгнівився Фараон на обох дворян своїх, на дуку винарського й на дуку пекарського.

3 І повкидав їх у темницю в домі гетьмана вартовиків, у те місце, куди вкинуто Йосифа.

4 І приручив їх доглядник темничний Йосифові, і служив їм, і пробували вони довгий час у темниці.

5 І бачили обидва сні ув одну ніч, і кожен угадував свій сон по своєму, дука винарський і дука пекарський царя Єгипецького, що седіли в темниці.

6 Увійде ж до них Йосиф уранці і бачить, вони посуміли.

7 І сппитав дуків Фараонових, що були з ним у темниці в пана свого: Чого ви дивитесь так сумовито сьогодні?

8 Вони ж кажуть йому: Сон снівся нам, а вгадника йому нема. Каже ж їм Йосиф: Чи не від Бога ж угадування? Ось, розкажіте лишень мені.

9 І повідав дука винарський сон свій Йосифові, та й каже: У сні мойму, бачся, виноградний кущ передо мною,

10 У виноградного ж куща три вітки, і неначе процьвів, і вирости сьпілі грони.

11 А чаша Фараонова в руці в мене. І взяв я грону, і видавив у чашу, та й подав чашу в руки Фараонові.

12 І каже йому Йосиф: От проти чого се снилось. Три грони, се три дні.

13 Через три дні підійме Фараон голову твою, та й верне тебе на місце твое; і подавати меш Фараонові чашу до рук його прежнім звичаєм, як був еси його винарем.

14 Спогадай же на мене, як добре тобі буде і змилосердись до мене, та й нагадай про мене Фараонові, та й визволь мене з твердині сієї.

15 Мене ж бо вкрадено з країни Єврейської; і тутеньки нічого лихого не вкоїв я, щоб мене вкинути в темницю.

16 І вбачав дука пекарь, що гаразд угадує, та й, каже Йосифові: А мені снилось, бачся, три кошики хліба на голові в мене.

17 І в верхньому кошику всякий хліб до вподоби Фараонові, даптаство небесне розключало все з кошика на голові в мене.

18 Відказав же Йосиф кажучи: От проти чого снилось. Три кошики, се три дні.

19 Через три дні підійме в гору від тебе Фараон голову твою, і повісить на дереві тебе, і поїстьптаство небесне тіло твоє з тебе.

20 Сталоя ж на третій день, припав день родження Фараонового, і він справив пир усім дворянам своїм, і підняв угору голову дуці винареві своїму і дуці пекареві своїму, посеред своїх дворян.

21 І поставив дуку винарського на місце його знов, щоб подавав той чашу до рук Фараонових,

22 Дуку ж пекаря велів повісити на дереві; як віщував Йосиф їм.

23 Однак не спогадав дука винар царський Йосифа, байдуже про його.

41

1 Сталоя ж у концї двох повних літ, Фараон бачив сон. Бачся, стояв він при ріці.

2 І се, ніби з річки, вийшло семеро корів гарних і ситих, та й пасуться в лузі.

3 Аж ось і других семеро корів вийшло поганих на вид і худих, да й стоять коло тих корів на річному березі.

4 І пожерли семеро корови погані сімох корів гарних і ситих. І прокинувсь Фараон.

5 І заснув, і снилось йому в друге: бачся семеро колосків жита виходило з одного стебла, товстих і повних.

6 А ж ось других семеро колосків, тоненьких і висушених східним вітром, виросло за ними.

7 І пожерли семеро колоски тоненькі і вітром спалені семеро колосків товстих та повних. Прокинеться ж Фараон, аж то сон.

8 І сталось уранці, стрівожився дух його, і пославши скликав усіх віщунів Єгипецьких і всіх мудрагелів тамошніх. І розказав їм Фараон сон свій, та й не було нікого, щоб умів його витолкувати Фараонові.

9 Озветься ж дука винарський до Фараона: Мушу спогадати кривду мою.

10 Розгнівився Фараон на раби свої та й укинув нас у темницю в дому гетьмана вартовницького, мене та дуку пекарського.

11 І бачили ми сон обидва тієї ночі, я й він, кожному проти іншого снилось.

12 Був же там із нами молодик Єврей, раб гетьманський вартовницький; і розказали ми йому, і вилжив нам наші сни, кожному вилжив сон його.

13 Сталось ж, як вилжив нам, так і справдилось: мене вернено на моє дуківство, а того повішено.

14 Пославши ж Фараон, прикликав Йосифа. І виведено його негайно з хурдиги. І остригся він і перемінив одіж на собі, і прийшов до Фараона.

15 Каже ж Фараон Йосифові: Бачив я сон, а хто б витолкував, такого нема; я ж чув про тебе, кажуть, що, чувши сни, вмієш толкувати.

16 Відказуючи ж Фараонові Йосиф каже: Не я, ні! Бог дасть Фараонові відповідь упокійну.

17 Каже ж Фараон Йосифові: Снилось мені: бачся, стою на березі річному.

18 Аж се — із ріки вийшло семеро корів гарних і ситих, та й пасуться в лузі.

19 Аж се — других семеро вийшло слідом за ними, сухі і дуже погані видом і худі тілом такі, що й не

бачив я по всій землі Єгипецькій.

²⁰ І пожерли семеро корови погані сімох корів ситих.

²¹ І як вони пожерли їх, не знати було, що вони ввійшли в утробу їх, і вид їх був такий самий, як і перш. Прокинувся я та й знов заснув.

²² І бачив я вві сні мойму, неначе семеро колосків виросло з одного стебла повних і добрих.

²³ Другі ж семеро колосків тоненьких и спалених вітром виросли слідом за ними.

²⁴ І пожерли семеро засохлі колоски і спалені вітром сімох колосків добрих і повних. І розказав я віщунам, та не було нікого, щоб мені те з'ясувати.

²⁵ І каже Йосиф Фараонові: Сон Фараонів один: що Бог творити ме, показав Фараонові.

²⁶ Семеро коров гарних — сім років, і семеро колосся доброго — сім років; сон один.

²⁷ І семеро коров худих і поганих, що вийшло за ними, сім років, і семеро порожних колосків, спалених східним вітром, се буде сім років голодних.

²⁸ Оце воно, що я сказав Фараонові: Що хоче Бог творити, він показав Фараонові.

²⁹ Дивись, оце настануть сім літ великого врожаю по всій Єгипецькій землі.

³⁰ Прийде ж і сім літ голодних за ними; і забудуть про наддостаток в Єгипецькій землі, і погубить землю сю голоднеча.

³¹ І не знати муть уроджаю в землі сій від голоднечі тієї, що йде за ним; тяжка бо буде вельми.

³² Приснився ж сон Фараонові двічі про те, що се постане від Бога, і незабаром приведе Бог се в діло.

³³ Тим нехай Фараон вигледить чоловіка мудрого й зугадного, та й поставить його над Єгипецькою землею.

34 Нехай се вчинить Фараон і поставить доглядника по землі, і нехай одбирає п'ятину в Єгипецькій землі у сім роках уроджайних.

35 І нехай громадять усяку харч за сім добрих літ, що настають, і нехай ссипають пшеницю під руку Фараонові, і нехай харчі приховують по городах.

36 І буде харч прихована про запас землі на сім років голодних, що настануть у землі Єгипецькій, щоб земля не погинула в голоднечу.

37 Угодно ж се було в очу Фараонові і в очу всіх дворян його.

38 І каже Фараон дворянам своїм: Чи можна ж нам ізнайти чоловіка такого, щоб на йому та був дух Божий?

39 Каже ж Фараон Йосифові: Після того, як Бог показав тобі се все, нема нікого такого зугадного й мудрого, як ти.

40 Ти сам будеш над моїм домом, і слухати ме слова твого все царство мое; тільки престолом я більший над тебе буду.

41 Промовив же Фараон до Йосифа: Се поставляю тебе над усією землею Єгипецькою.

42 І знявши Фараон перстень з руки своєї, надів його на руку Йосифові, і вдів його в шати білі, і возложив ланьцух золотий йому на шию.

43 І посадив його на колесницю свою другу, і вигукувано перед ним: Навколішки! Сим робом поставив його над усією землею Єгипецькою.

44 Промовив же Фараон до Йосифа: Я Фараон, та без тебе не махне й рукою і не поступить ногою ніхто в землі Єгипецькій.

45 І дав Фараон імя Йосифові Зафнат Панеях*, і дав

---

* **41:45** Єгипецьке слово: Спаситель світа.

йому за жену Аснату, дочку Потифера, священника Онського†. І знявсь Йосиф над Єгиптом.

46 І було Йосифові трийцять літ, як він став перед Фараоном, царем Єгипецьким. І вийшов Йосиф од Фараона та й пройшов по всій землі Єгипецькій.

47 Земля ж зародила сім год урожаем, наче жменями.

48 І назбирав усякої харчі за сім год, яка була на землі Єгипецькій, та й поприховував харч по городах. Харчі з поля, навкруги города, поприховував у тому ж городі.

49 І назбирав Йосиф пшениці, мов би піску морського, багато вельми, що погубив і ліки; було бо безліч.

50 В Йосифа ж родилось два сини до настання семи год голодних, що вродила йому Асната, дочка Потифара, священника Онського.

51 Дав же Йосиф імя першому Манасій: Мені бо, рече, дав Бог забути всю недолю мою й усе в господі панотцевій.

52 Імя ж другому нарік Ефрем; бо зробив мене плодючим Бог у землі бідуння мого.

53 Минуло ж сім років урожайних, що були в землі Єгипецькій.

54 І почали голодних сім год наставати по слову Йосифовому. І був голод по всій землі; у всій же землі Єгипецькій був хліб.

55 Як же заголодала й земля Єгипецька, заквилили люде до Фараона про хліб. Каже ж Фараон усім Єгиптянам: Ідіте до Йосифа, і, що скаже вам, чиніте.

56 А голоднеча придавила весь сьвіт. Поодчиняв же Йосиф усі житниці, та й продавав хліб усім

---

† 41:45 По єгипецьки Ан, старе імя міста Геліополіс, недалеко від теперішного Каїро.

Египтянам.

⁵⁷ Кинулись тоді всі землі до Йосифа в Египет; бо всюди панував страшний голод.

42

¹ Бачивши ж Яков, що є на продаж хліб у Египті, каже синам своїм: Чого позираєте один на одного?

² Я ж чув, що є хліб в Египті. Рушайте туди, та купіте таменьки хліба, щоб нам жити, не повмірати.

³ Рушило братте Йосифове, десятеро братів, купувати хліба, в Египет:

⁴ Бенямина ж, брата Йосифового, не відпустив Яков із браттем його, каже бо: Коли б не сталась йому в дорозі пригода!

⁵ Поприходили ж синове Яковові купувати хліба з приходніми, була бо голоднеча в Канаан землі.

⁶ Йосиф же правив землею; він і продавав усім землянам. Поприходивши ж брати Йосифові вклонились йому лицем до землі.

⁷ Побачивши Йосиф братте своє впізнав, та почужив їх, і говорив до них жорстоко, і каже їм: Звідкіля прийшли? Вони ж кажуть: Із Канаан землі, купити хліба.

⁸ Упізнав же Йосиф братте своє, вони ж не впізнали його.

⁹ І спогадав Йосиф сни свої, що снились про їх, і каже їм: Ви пронири! Прийшли вишпівонувати проходи в землі сій.

¹⁰ Вони ж кажуть: Ні, пане добродію! раби твої прибули купити харчі собі!

¹¹ Всі ми синове одного чоловіка, вірняки. Раби твої, не підглядники.

¹² Каже ж їм: Ні! Перевідати прийшли проходи в землю сю.

13 Вони ж кажуть: Дванайцяттеро нас братів, рабів твоїх, у Канаан землі. Менший тепереньки з отцем нашим, а одного немає.

14 Каже ж їм Йосиф: Се ж воно й є те, що я сказав вам: ви пронири.

15 Ось чим оправдितесь: Бодай так був жив Фараон! Не вийдете звідсі, коли брат ваш менший не прийде сюди.

16 Пошліть одного зміж вас, і нехай приведе брата вашого; а вас держати муть у вязниці, докіль справдяться ваші слова: чи в вас є правда, чи ні. Як же ні, бодай так був жив Фараон, ви пронири.

17 І віддав їх під варту на три дні.

18 Каже ж їм третього дня: От що вчиніте, так останетесь живі; бо я собі людина богобоязлива.

19 Коли ви певняки, нехай один з між братів сидить у неволі, де вас вартують, а ви йдіть, вистачити хліб вашій семі, в вашу госпуду.

20 А брата вашого меньшого приведіте до мене, так і правдиві будуть ваші слова, і не загинете. І вчинили так.

21 І каже одно одному: Ой справді ми провинили братові нашому тим, що занедбали скорботу душі його, як блавав нас, та й не послухали! Тим прийшла на нас така печаль.

22 Відказуючи ж Рубен, каже їм: Хиба ж я не казав вам: Не согрішайте на дитині! Та не послухали. Оце кров його жадається від нас.

23 Вони ж не відали, що їх розуміє Йосиф; бо промовляв до них через товкмача.

24 Та й одвернувшись од них, сплакав Йосиф, і прийшовши знов до них розмовляв із ними та, взявши Симеона від них, звязав його перед вічку в них.

25 Повелів же Йосиф понасипати торби їх пашнею,

та й вернути кожному гроші в його торбину, та й обмислити їх живністю на дорогу. І сталось так.

26 І навючивши пашню на осли свої, рушили звідти.

27 Розв'язавши один торбину свою, щоб усипати оброку ослам своїм на попасі, побачив гроші свої; бо вони були зверху, в устї мішковому.

28 І каже браттю свойму: вернено мені гроші; ось вони в торбі мойй. І охляло серце в їх, і поторопіли, говорючи одно одному: Що се вдіяв нам Бог?

29 І прийшли до Якова, отця свого, в Канаан землю, і оповідали все, що сталось їм, і казали:

30 Промовляв до нас господар землі тієї жорстоко, і вважав нас за розглядників його землі.

31 Ми ж йому казали: Певняки ми, не розглядники.

32 Дванайцятєро братів нас синів отецьких; одного нема, меньший же з панотцем нашим тепереньки в Канаан землі.

33 Каже ж нам господар землі тієї: От із чого я взнаю, що ви певняки. Брата одного покиньте в мене, і забирайте куплений хліб, задля голоду в домівці вашій, та й рушайте.

34 І приведіте до мене брата вашого меньшого; тоді знати му, що не розглядники ви а вірняки. І брата вашого тоді оддам вам, і можете орудувати в нашій землі.

35 І сталось, як спорожняли торби свої, диво, узлик із грошима в кожного в торбі його. І бачивши узлики грошей своїх, і самі і їх отець полякались.

36 Каже ж їм Яков, отець їх: Зробили ви мене бездїтним. Нема Йосифа, нема й Симеона; чи то ж і Бенямина візьмете? Це все на мене!

37 Каже ж Рубен отцеві свойму: Убий два сини мой, коли не приведу його до тебе. Приручи його мені; я приведу його до тебе.

³⁸ Він же рече: Не пійде син мій з вами; бо його брат умер, а сей один остався. Як станеться йому пригода в дорозі, що верстаєте, дак зведете смутком моє сиве волосе в землю на той сьвіт.

43

¹ Голоднеча ж налягла тяжко на землю.

² І сталось, як поїли хліб, що привезли з Египту, каже їм отець їх: Знов ідіте й купіте нам хліба трохи.

³ Каже ж йому Юда: Клятьбою клявся нам господар Египецький: Не побачите лица мого, коли брат ваш меньший не прийде з вами.

⁴ Так як пошлеш брата нашого з нами, пійдемо й купимо тобі пашні.

⁵ Коли ж не пошлеш брата нашого з нами, не пійдемо; муж бо громадський промовив до нас: Не бачити мете лица мого, коли брата вашого не буде з вами.

⁶ Каже ж Ізраїль: Про що ви заподіяли зло мені, повідавши мужові, що в вас іще є брат?

⁷ Вони ж кажуть: Допитом допитувавсь у нас громадський муж і про нашу родину: Чи ще жив ваш панотець? Чи маєте ще брата? І ми оповідали йому по розуму слова сього. Чи то ж ми знали, що скаже нам: Приведіте брата вашого?

⁸ Каже ж Юда до Ізраїля, панотця свого: Відпусти хлопця зо мною, так знімемось і пійдемо, щоб живими бути, не повмирати й самим і малечі нашій.

⁹ Я сам буду йому зарукою; з рук моїх вимагати меш його. Коли не приведу його до тебе, й не поставлю його перед тобою, нехай буду грішен перед тобою непростено довіку.

¹⁰ Бо коли б ми не гаялись, певно б уже звернулись двічі.

11 Каже ж їм отець їх Ізраїль: Коли так воно є, чиніте по свойму. Понабирайте ж того, що родить у нас найлуччого в торби, та й везіте громадському мужеві тому гостиньця: трохи бальзаму та трохи виноградного меду, траганту та ладану, і pistaшок, оріхів і мигдалю.

12 А грошей возьміть удвое з собою; а ті гроші, що познаходили в торбах ваших, везіть назад з собою. Може, то недогляд.

13 І брата свого возьміть, і знявшись ідіть ізнов до громадського мужа.

14 Бог же Всемогущий нехай дасть вам ласку в очу громадського мужа, щоб одпустив брата вашого Бенямина. А коли мені вже бути бездітним, то буду бездітним.

15 Узявши ж мужі гостиньця та грошей удвое з собою та Бенямина, знялись, та й прийшли в Египет, і стали перед Йосифом.

16 Побачив же їх Йосиф і Бенямина, брата свого, і каже старшому над його господою: Уведи людей в будинок, та заколи що й уготуй; ізо мною бо трапезувати муть люде о полудні.

17 Зробив же чоловік, як звелів Йосиф, і ввів людей у будинок Йосифів.

18 І полякались люде, що введено їх у будинок Йосифів, і мовляли: Задля грошей, що були у торбах наших, уводять нас, щоб знайти причину проти нас, і напасти на нас, та й позабирати в раби нас, і осли наші.

19 Приступивши ж до старшого над господою Йосифовою, розмовляли з ним у царині будинковій

20 Так. Пане добродію, благаємо тебе: поприходили ми спершу купити пашні.

21 Сталося ж, як зупинились на попас, та

порозв'язували торби свої, аж се гроші кожного в торбині його, в усті. Ті гроші вертаємо по вазі тепереньки руками нашими.

²² А гроші другі привезли з собою купити харчі. Не відаємо, хто вложив гроші нам у торби.

²³ Каже ж їм: Мир вам! Не лякайтесь. Бог ваш і Бог отця вашого дав вам скарб у ваші торби, а гроші ваші в мене. І привів до них Симеона.

²⁴ І приніс води їм пообмивати ноги, і дав паші ослам їх.

²⁵ Наготовили ж вони гостиньця, докіль прийде Йосиф о полудні; чули бо, що там обідати муть.

²⁶ І прийшов Йосиф до дому, і принесли йому гостиньця, що наготовили, та й уклонились йому лицем до долівки.

²⁷ І спспитав у них про їх здоровле, і каже: Чи здужає панотець ваш старенький, що мовляли? Чи ще жив?

²⁸ Вони ж кажуть: В доброму здорові раб твій, отець наш; іще жив. І понахиляли голови, та й уклонились до долівки.

²⁹ І споглянув очима своїми, і побачив Бенямина, брата свого єдиноматернього, і спитав: Чи се брат ваш найменший, що про його казали мені? І каже: Бог нехай милує тебе, дитино!

³⁰ Замішався і з упинивсь Йосиф; поривало бо душу його до брата його, і шукав, де сплакнути; і увійшовши у ложницю, заплакав там.

³¹ І вмивши лице, вийшов, перемігся й каже: Подавайте хліб сіль!

³² І подано йому окроме, а тим окроме, і Египтянам, що з ним обідали. Не можуть бо Египтяне їсти з Євреями; гидуять бо тим Египтяне.

³³ Посіли ж проти його, первенець по родовому

праву своїму, а наймолодший по недоліцтву своїму; і дивувались вони один одному.

³⁴ І посилались їм частки сперед його; більша ж була частина Беняминава над усі частки впятеро. Пили вони й попивали із ним у веселості.

44

¹ І повелів Йосиф старшому над господою його говорючи: Посповной людям торби пашнею, скільки винесуть, і повкладай кожному гроші в усїе торби його зверху.

² А чашу мою срібну вложи в торбу меньшому і гроші його за пашню. І зроблено по слову Йосифовому.

³ День заднився, людей одпущено, самих і ослят їх.

⁴ Вийшовши вони з городу, не відойшли ще далеко, як повелів Йосиф домозверхникові своїму: Гой! уставай, та вганяй слідом за людьми; наздожени їх і скажи: Так се ви платите злом за добро?

⁵ Та ж се кубок, що пе з його пан мій; він же й ворожбу ворожить по йому. Зло вдіяли ви таке заподіявши.

⁶ Наздогнавши ж їх, каже по наказу сьому.

⁷ Вони ж йому: Про що говорить пан добродій слова такі? Не таківські раби твої, не зроблять по слову сьому.

⁸ Ми ж тобі ті гроші, що познаходили в торбах у себе, вернули з Канаан землі: Як же б украли з дому в пана твого срібло чи золото?

⁹ У кого з рабів твоїх воно знайдеться, тому смерть, а ми будемо рабами панові нашому.

¹⁰ Він же каже: Нехай же й се, як мовляли, так буде. У кого воно знайдеться, нехай буде мій раб, ви ж чисті будете.

11 І метнулисьь, і скинув кожен торбу свою на землю, і розв'язав кожен торбу свою.

12 І шукав, від старшого почавши, докіль дійшов до меньшого, та й знайшов чашу в торбі Беняминовій.

13 І пороздирали одіж свою, і навючивши кожен осла свого, вернулись у город.

14 Увійшов же Юда й братте його до Йосифа в будинок, він же був там, та й попадали перед ним на долівку.

15 Каже ж їм Йосиф: Що се за діло ви вдіяли? Хиба не відаєте, що нема такого ворожбита, як я?

16 Каже ж Юда: Що відкажемо панові добродієві мойму, що промовимо? Або чим оправдуватись нам? Бог ізнайшов кривду в рабів твоїх. Оце ж ми раби панові добродієві нашому, і ми й він, у кого знайшлась чаша.

17 І каже він: Таку річ не мені вчинити. Той, у кого знайшовся кубок, буде мені раб; ви ж ідіте до панотця вашого не зайняті в неволю.

18 Приступивши ж до його Юда, каже: Благаю й молю тебе, пане добродію, дозволь рабові твому промовити слова в уші пана добродія свого, і не прогнівись на раба твого; ти ж бо еси з Фараоном рівен.

19 Пане добродію! Питав еси в рабів твоїх словами: чи маєте отця або брата?

20 І промовили ми панові добродієві: Є в нас отець старенький і хлопя старощів його, а брат його вмер, він же один остався у матері своєї, і панотець улюбив його.

21 Ти ж мовляв рабам твоїм: Приведіте до мене, щоб я споглянув на його.

22 І відказали ми панові добродієві: Неможлива річ хлопцеві покинути панотця свого; коли ж покинув би

панотця свого, умер би.

²³ Ти ж промовив еси до рабів твоїх: Як не прийде брат менший ваш, більш не бачити мете лиця мого.

²⁴ Сталося ж, як прийшли ми до раба твого, панотця нашого, повідали ми йому слова пана добродія нашого.

²⁵ Каже ж нам панотець наш: Ідїть, ізнов та купіте трохи збіжа.

²⁶ Ми ж відказали: Не можлива річ йти! Коли ж брат наш менший пійде з нами, пійдемо; бо шкода вбачати нам у вічі мужа громадського того, як брат наш менший та не буде з нами.

²⁷ Каже ж раб твій, панотець наш, до нас: Ви знаєте, що двох уродила менї жена моя.

²⁸ І один пійшов од мене, і казав я: Певно розірвано його на шматте, та й не бачив його й досї.

²⁹ Коли ж оце візьмете й сього від мене, і станеться йому пригода, зведете старощі мої в смутку на той сьвіт.

³⁰ Тим же то, як пійду я до раба твого, панотця мого, та хлопця не буде з нами? Душа ж бо його та звязана з душею малого,

³¹ Так станеться таке, що як побачить, що нема хлопця з нами, то певно й раби твої зведуть сиве волоссе раба твого, панотця нашого, смутком в землю.

³² Бо раб твій зробивсь порукою мойму панотцеві за хлопця, і ясив: Коли не приведу його до тебе, так нехай буду непростений тобі до віку.

³³ Тим же то буду тепереньки замість хлопця тобі рабом, а хлопець нехай іде з браттем своїм.

³⁴ Як бо мені йти до панотця, хлопця ж не буде зо мною? Не мушу вбачати лихої години, що побе панотця мого.

45

¹ І не здолів більш перемогати себе перед усіма, що стояли навкруги, і закричав: Геть усі від мене! І не зісталось нікого при Йосифі, як признавався братттю своїму.

² І заплакав у голос, і почули Єгиптяне й уся господа Фараонова.

³ І каже Йосиф братттю своїму: Я Йосиф! Чи жив іще панотець мій? І не здоліли брати відказати йому; стрівожились бо перед ним.

⁴ Каже ж Йосиф братттю своїму: Приступіте до мене. І приступили. І каже: Я Йосиф, брат ваш, що продали ви в Єгипет.

⁵ Тепер же не сумуйте, і не вдавайтесь у тугу, що продали мене сюди; про те бо, щоб ми були живі, послав мене Бог перед вами.

⁶ Се ж бо вже друге літо голодує земля, а ще пять років осталось, що не буде ні оранки ні жнив.

⁷ І послав мене Бог поперед вами переховати вам останок на землі, і ратувати ваші душі великим поратунком.

⁸ Оце ж не ви послали мене сюди, а Бог, і зробив мене отцем Фараонові, і паном усього його дому, і зверхником усієї землі Єгипецької.

⁹ Ідіте ж хутко до панотця мого, і промовте йому. От що говорить син твій Йосиф: Бог зробив мене паном усього Єгипту; йди ж до мене, не гайся.

¹⁰ І осядешся в Гозен землі, і будеш поблизу в мене, ти й діти твої, і твоїх дітей діти, і вівці твої, й воли твої, і все твоє.

¹¹ І харчувати му тебе; ще бо пять год буде голодних на землі, ато дійшов би до злиднів і ти і дом твій і все твоє.

¹² Оце ж очі ваші бачили й очі Беняминові, брата мого, що се уста мої промовляють до вас.

13 Возвістіте панотцеві мойму про всю славу мою в Єгипті і про все, що ви бачили, та хутенько приведіте панотця мого сюди.

14 І впавши на шию Беняминові, братові свойму, плакавсь над ним; і Бенямин плакавсь на шиї в його.

15 І цілюючи все братте своє, плакавсь над ними, а потім промовляли до його брати його.

16 І пронеслась чутка про се до господи Фараонової: Поприходили братте Йосифове! І любо се було Фараонові й дворянам його.

17 Озветься ж Фараон до Йосифа: Скажи браттю твоему. От що вчиніте: Понавючуйте скотину свою та йдіть у Канаан землю,

18 І, взявши батька вашого й родину вашу, прибувайте до мене; дам вам що найлучче в землі Єгипецькій, і жити метесь плодами землі.

19 Ти ж повели їм узяти колесниці з Єгипецької землі про дітей ваших, і жен ваших, і взявши батька вашого прибувайте;

20 І не жалуйте домівок ваших; всі бо Єгипецькі блага вам будуть.

21 І вчинили так діти Ізрайлеві, і дав їм Йосиф колесниці по слову Фараоновому, і дав їм харчі на дорогу.

22 І дав усім їм на переміну одежі на дорогу, Беняминові ж дав триста секлів срібла і пять одєжин на переміну.

23 А панотця свого він обіслав тим же робом і дав: десять ослів з уюками всіх благ Єгипецьких, і десять ослиць, вюкованих пашнею та хлібом, і наїдками панотцеві свойму на дорогу.

24 Так відпустив своє братте, і рушили; і каже їм: Гледіть, незаїдайтесь у дорозі.

25 І вийшли з Єгипту, і прийшли в Канаан землю до

Якова, батька свого.

²⁶ І оповідали йому говорючи: Ще жив Йосиф, і він господарує над усєю землею Єгипецькою. І зомліло серце Яковове, не звірявся бо їм.

²⁷ Но переказували йому всі слова Йосифові, що промовляв до них, і як побачив колесниці, що послав Йосиф по його, тоді ожив дух Яковів, отця їх.

²⁸ І каже Ізраїль: Буде з мене! Йосиф, син мій, іще жив! Пійду, побачу його перш ніж умрати мені.

46

¹ І рушив Ізраїль з усім своїм, і прийшов до Бейер-Саби, і приніс жертву Богові отця свого Ізаака.

² І рече Бог до Ізраїля в привидях ночних, і рече: Якове! Якове! Він же озвавсь: Чую!

³ І рече: Я Бог, Бог отців твоїх. Не опасуйся спуститись у Єгипет; народом бо великим сотворю тебе там.

⁴ Я сам із тобою спущусь у Єгипет, і я ж возведу тебе, і Йосиф положить руку свою на очі твої.

⁵ І рушив Яков од Бейер-Саби, і повезли сини Ізраїлеві панотця свого і малечу свою, і жени свої на колесницях, що послав Фараон по його.

⁶ І позабирали статки свої й усе майно, що надбали в Канаан землі, і прибули в Єгипет Яков і все насінне його з ним.

⁷ Сини свої і сини синів своїх, дочки свої і дочки синів своїх, і все насінне своє привів у Єгипет із собою.

⁸ Се ж імена синів Ізраїлевих, що поприходили в Єгипет: Яков та сини його; первенець Яковів: Рубен.

⁹ Синове ж Рубенові: Ганох та Паллуй, Хезрон та Кармій.

¹⁰ Синове ж Симеонові: Ємуїл і Ямин та Огад та Яхин та Зогар та Савул, син Канаанки.

11 Синове ж Левієві: Герсон, Кагат та Мерарій.

12 Сини ж Юдові: Гер та Онан та Села та Перез та Серах; повмирали ж Гер та Онан у Канаан землі. А синове Перезові були: Гезрон та Гамуль.

13 Синове ж Іссахарові: Тоса та Пува та Йов та Симрон.

14 Синове ж Зебулонові: Серед та Елон та Яхлеїль.

15 Се Леїні синове, що вродила Яковові в Падан-Арамі, та Дину, дочку його. Усіх душ синів його і дочок його трийцять і три души.

16 Синове ж Гадові: Зифйон та Гаггій, Суній та Єзбон, Єрій та Ародій та Арелій.

17 Синове ж Ассерові: Імна та Ішва та Ішвій та Берія, та Сераха, сестра їх. Синове ж Берієві: Гебер та Малкієль.

18 Се сини Зелфи, що дав Лабан Леї, дочці своїй, що вродила їх Яковові шіснайцятєро душ.

19 Синове ж Рахелі, жони Яковової: Йосиф та Бенямин.

20 І родились Йосифові в Египецькій землі: Манассій та Ефраїм, що вродила йому Асната, дочка Потифара, святищенника Онського.

21 Синове ж Беняминові: Бела та Бехер та Асбель, Гера та Нааман, Єхій та Рош, Муппим та Гуппим та Ард.

22 Се синове Рахеліні, що вродила їх Яковові, всіх, душ чотирнайцятєро.

23 Синове ж Данові: Гусим.

24 Синове ж Нафталієві: Яхзеєль та Гуній та Єзер та Силлем.

25 Се синове Білжині, що дав їй Лабан Рахелі, дочці своїй, і вродила їх Яковові всього сім душ сих.

26 Усіх же душ, що поприходили з Яковом в Египет, і що повиходили з чересел його, опріч жінок синів Яковових, всіх душ шістьдесять і шість.

27 Синове Йосифові, що понароджувались йому в Єгипті, дві душі. А всіх душ дому Яковового, що прийшли з Яковом у Єгипет, душ сімдесять.

28 Юду ж послав перед собою до Йосифа направляти лице його до Госену. Як прибули ж вони в Госен землю,

29 Запріг Йосиф колесницю свою, і поїхав назустріч Ізраїлеві, панотцеві своєму в Госен, і побачив його, і впав йому на шию, і плакався плачем великим.

30 І каже Ізраїль до Йосифа: Тепер хоч і вмерти, бо побачив лице твоє; жив еси!

31 І каже Йосиф своєму браттю та всьому домові панотця свого: Поїду, сповіщу Фараона, і скажу йому: братте моє, та дом панотця мого, що були в Канаан землі, прибули до мене.

32 Вони ж чабани собі; їх ремество було випасувати скотину, і поприганялись із вівцями й товариною і з усім статком своїм.

33 Як же прикличе вас Фараон, і скаже вам: Яке ваше ремество?

34 Кажіте: Чабани єсмо, раби твої, змалку та й по сей день, і ми й батьки наші, щоб вам осістись у Госен землі. Чабанами ж бо гидуєть Єгиптяне.

47

1 І прибув Йосиф і сповістив Фараона й каже: Панотець мій і братте моє, з вівцями й товариною й з усім статком своїм, прибули із Канаан землі, і се вони в Госен землі.

2 Та й із браття свого взяв пятеро чоловіка, та й поставив їх перед Фараоном.

3 І промовив Фараон до браття Йосифового: Яке ремество ваше? Вони ж відказали Фараонові: Чабани, раби твої, ми й батьки наші змалку та й по сей день.

⁴ Мовляли вони й надто Фараонові: Перебувати в землі поприганялись; нема бо пасовища вівцям у рабів твоїх; опанував бо голод Канаан землю. Тепереньки ж благаємо, дозволь оселитись у Госен землі.

⁵ І промовив Фараон Йосифові: Отець твій і братте твоє прибули до тебе. Се земля Египецька перед тобою. На щонайлуччій землі осели отця твого і братте твоє.

⁶ Нехай селяться в Госен землі; і коли знаєш яких людей спосібних між ними, так настанови їх доглядниками над скотиною моею.

⁷ І привів Йосиф отця свого, та й поставив його перед Фараоном. І благословив Яков Фараона.

⁸ І промовив Фараон до Якова: Скільки років життя твого?

⁹ І каже Яков Фараонові: Життя мого на сьвіті сто і трийцять літ. Малі й важкі були літа життя мого, не досягли до літ життя отців моїх на сьвіті.

¹⁰ І благословивши Яков Фараона, вийшов зперед Фараона.

¹¹ І поселив Йосиф панотця свого й братте своє, і дав їм державу в землі Египецькій, на луччій землі, в Раемзес землі, як повелів Фараон.

¹² І наділяв Йосиф отця свого й братте своє й усю родину хлібом, по лічбі дітей.

¹³ Хліба ж не стало по всій землі, голод бо тяжкій був; омлівала й Египецька земля й Канаан земля з голоднечі.

¹⁴ І позбирав Йосиф усі гроші, які знайшлись у землі Египецькій і в Канаан землі, за хліб, що купували люде; і повносив Йосиф усі гроші в палати Фараонові.

¹⁵ І як повитрачувано всі гроші в землі Египецькій і в Канаан землі, поприходили тоді всі Египтяне до Йосифа говорючи: Дай нам хліба! Чому бо вмірати

нам перед віччу в тебе? Кінець бо вже нашим грошам.

16 І каже їм Йосиф: Так пригоньте скотину вашу, я й давати му вам хліба за скотину, коли кінець вашій грошві.

17 І стали приганятись із скотом до Йосифа, і давав їм хліба Йосиф за конї, й за вівці, й за воли, і за осли; і прохарчував хлібом їх за всю скотину їх у тому році.

18 І минув той год, і поприходили до його на другий год і мовляли до його: Не таїти мемо від пана добродія нашого, що наші гроші повитрачувались, а наша скотина в нашого пана добродія. Не зісталось перед віччу в пана добродія нашого вже нічого, як тільки тіло наше та земля наша.

19 Чи то ж нам гинути перед очима в тебе, і нам, і нашій землі? Купуй нас і землю нашу за хліб, і будемо самі й земля наша рабами Фараонові. Давай нам тільки насіння на засів, та й живі будемо, не помремо, і земля не спустіє.

20 І поскуплював Йосиф землю Египецьку Фараонові; попродали бо Египтяне землю свою Фараонові через те, що голод опанував їх. І земля стала Фараоною.

21 А людей поперееляв він у городи з одного кінця Египту та й до другого.

22 Тільки землі сьвященників не поскуплював, одержали бо сьвященники свій пай од Фараона і жили з того паю, що давав їм Фараон; тим і не попродали вони землі своєї.

23 І каже Йосиф усїм Египтянам: Оце купив я вас і землю вашу Фараонові. От вам насінне, возьміте і засївайте землю.

24 А з урожаю давати мете п'ятину Фараонові, чотири ж п'ятини будуть вам на засів землі, та про малечу вашу.

25 І казали: Вирятував еси нас од смерті; дай же нам

ізнайти ласку в очу в тебе, пане добродію, щоб нам бути рабами Фараонові.

²⁶ І поставив їм Йосиф устав аж по сей день, п'ятину з землі давати Фараонові. Тільки земля священників не зробилась Фараоновою.

²⁷ І пробував Ізраїль у землі Єгипецькій, у Госен землі, і мали вони в їй наслідню державу, і були плодючі й намножувались велико.

²⁸ І пожив Яков у землі Єгипецькій сімнайцять років, а було днів Якового життя сто і сорок і сім років.

²⁹ І прийшла година Ізраїлеві вмерти. І прикликав сина свого Йосифа і каже йому: Коли знайшов я ласку в очах твоїх, підложи руку твою під стегно моє, що сотвориш надо мною милость і правду. Не ховай мене в Єгипті!

³⁰ Ні! хочу лежати з отцями моїми, і винесеш мене з Єгипту, та й поховаєш мене в гробовищі їх. Він же каже: Сотворю по слову твому.

³¹ І каже: Кленись мені! І поклявсь йому: І приклонився Ізраїль на підголівку постелі своєї.

48

¹ І сталося після річей сих, що повідано Йосифові: Панотець твій знемагає. І взявши два сини свої, Манассію та Ефраїма, вибрався в дорогу.

² І повідано Яковові: Син твій Йосиф іде до тебе. І вкрившись Ізраїль сів на постелі.

³ І каже Яков до Йосифа: Бог мій явивсь мені в Лусі, в Канаан землі, і благословив мене.

⁴ І рече мені: Се я вирощу тебе і намножу тебе, і сотворю тебе купою народів, і дам тобі землю сю і насінню твому по тобі у державу віковичню.

⁵ Тепер же два сини твої, що вродились тобі в землі Єгипецькій, перше мого прибуття до тебе в Єгипет,

мої вони: Ефраїм та Манассій; як Рубен і Симеон будуть мої.

⁶ Сини, що появиш по сих, будуть уже твої, і називати муться по прізвищам браття твого в наслідді своєму жеребовому.

⁷ Я ж, як їйшов із Падан-Арама, умерла Рахеля, мати твоя, в Канаан землі в дорозі до Ефрата, се Бетлегем.

⁸ Побачивши ж Ізраїль сини Йосифові, каже: Хто се?

⁹ І каже Йосиф панотцеві своєму: Се мої сини, що Бог дав мені тутеньки. І каже Яков: Приведи їх до мене, щоб їх благословити.

¹⁰ Очі ж Ізраїлеві тяжко бачили від старощів і не зміг розгледіти.

¹¹ І каже Ізраїль до Йосифа: Не думав я вбачати лице твоє, аж ось Бог показав мені і насінне твоє.

¹² І вивів їх Йосиф із між колін його, та й уклонивсь йому лицем до землі.

¹³ І взявши Йосиф два сини свої, Ефраїма в правицю, проти лівиці Ізраїлевої, Манассію ж у лівицю, проти правиці Ізраїлевої, наблизив їх до його.

¹⁴ І простягнув Ізраїль правицю і положив на голову Ефраїмову, — був же він молодший — а лівицю на голову Манассієву; положив руки на вхрест, був бо Манассій первенець.

¹⁵ І благословив Йосифа, і каже: Бог, що перед ним ходили отці мої, Авраам та Ізаак, Бог, що годував мене змалечку та й до сього дня,

¹⁶ Ангел, що вирятував мене з усякого лиха, нехай благословить хлопята сі, і прозветься в них прізвище мое і прізвище отців моїх, Авраама та Ізаака, і нехай виростуть у множество многе на землі.

¹⁷ І побачив Йосиф, що положив панотець його руку правицю свою на голову Ефраїмову, і не гаразд йому

здалось воно, і прийняв Йосиф руку панотцеву, щоб з голови Ефраїмової перенести на голову Манассієву.

¹⁸ І каже Йосиф панотцеві своїму: Не тако, панотченьку! Сей бо первенець; положи руку твою правицю на голову йому.

¹⁹ І не схотів отець його, і каже: Знаю, синку. І він буде народом, і він буде великий; но брат його молодший більший над його буде, і насінне його буде купою народів.

²⁰ І благословив їх того ж дня, і каже: Тобою благословляти ме Ізраїль говорючи: Зроби тебе Боже рівнею Ефраїмові й Манассієві! І поставив Ефраїма перше Манассія.

²¹ І каже Ізраїль Йосифові: Се я вміраю; но Бог буде з вами, і верне вас ізнов у землю отців ваших. Я ж тобі над брати наділив країну, що одняв я в Аморія моїм мечом і моїм луком.

49

¹ І прикликав Яков сини свої і каже:

² Ой синове Якова! Скуптеся докупи, та послушайте, що скаже вам отець Ізраїль.

³ Ти, мій первенче, Рубене, сило моя перва! Ти й поважен, ти й потужен, всіх ти переважив,

⁴ Та фильюєшся водою, задню пасти будеш; ліг бо на отецьке ложе, ложе ти зневажив, і зневажив і споганив батькову постелю!

⁵ Симеоне й ти Левію! Братте ви між браттем, та сестра знарядде в зрадї кривдї стала.

⁶ Не ввійду я в вашу раду, поки й тху тихого, і до змови не пристану серцем чистим, чесним. Бо вони людей в завзятті мучили, вбивали, в безумі своїму терзали навіть і скотину.

⁷ Проклинаю їх нелюдське дике їх завзятте; їх в Ізраїлі розсію, звергну у Якові.

8 Юда! Тебе возхвалить рідне браттє ревно, і вклонятись тобі будуть батька твого діти.

9 Юда левчук голодний; ситим будеш, синку, і хижацтвом пійдеш в гору; левом опочинеш: Мов той лев заляжеш спати, страшен, як левиця; хто зосьмілиться збудити, сон його стрівожить?

10 В Юди не похитнеться берло між коліньми, докіль мир постане в людях, чаянне в народах.

11 В винограді він привяже знїжене ослятко, у найкращому, ослиці мазану дитину. У вині одежу виправ, платтє у червонім.

12 Од вина потуманїли ясні очі в його, од молока побіліли в його ситі зуби.

13 Зебулон сидить над морем, судна знай вітає; його слуги пробувати будуть і в Сидоні.

14 Іссахар — осел костлявий між двома хлївами.

15 Бачить, що в землі родющій люба річ спочити; і на паньщині гне спину під тягар, працює.

16 Дан свій люд судити буде, рід свій в Якові.

17 Дан лежати на дорозі гадиною буде. Вкусить він коня за ногу, скине й їздеця він; навпаки впаде злякавшись, у сідлі не всидить.

18 На твою вповаю поміч, Господе, мій Боже!

19 Гад — напре на його військо, він побе потужне.

20 Ассер у житті розкішнім їсти ме хлїб з туком, ласощі царські усїм він вистачати буде.

21 Нафталій гілле розкине пишним дубом.

22 Йосиф же, се вітка добра з дерева, що родить над криницею, да й стеле яблука по муру.

23 Націлялись в його з лука, стрелили, та лук свій

24 Він удержав у потузі. Руці не послабли.

25 Всемогущий благодатно, синку, тебе кропить з неба гарними дощами, із землі годує.

26 Ті ж бо всі благословення, що дознав отець твій, взяли гору над горами, вічними холмами. Ой нехай же на голову всі Йосифові зйдуть і на тіме осяйного князя між братами!

27 Бенямин, се в нас вовцюга, наситу не знає; вранці — він жере поживу, в вечір — здобич ділить.

28 Усе це дванадцятро поколінь Ізрайлевих, і се промовив до них отець і благословив їх кожного, по благословенню його благословив їх.

29 І заповідав їм, і каже їм: Я пригорнусь до народу мого. Поховайте мене з отцями моїми в печері, що на полі Ефроновому Гетієвому,

30 В печері, що на полі Макпелевому, що перед Мамрійщиною в Канаан землі, що купив Авраам у Ефрона Гетія у державу на гробовище.

31 Там поховано Авраама й Сарру, жону його; там поховано Ізаака й Ребеку, жону його, і там поховав я Лею.

32 Куплене поле й печера на йому в синів Гетових.

33 І переставши Яков чинити заповіт синам своїм, простягнув нозі свої на постелі і розлучивсь із душею, та й пригорнувся до народу свого.

50

1 І впав Йосиф на лице панотцеві своїму, плакав по йому і цілував його.

2 І повелів Йосиф слугам-лікарям своїм бальзамувати панотця свого, і набальзамували лікарі Ізраїля.

3 І сповнилось йому сорок день, бо стільки день лічать про тих, що набальзамували, і плакався по йому Египет сімдесять день.

4 Як же минули плакальні дні, каже Йосиф домові Фараоновому і промовив: Коли знайшов я ласку в вас

ув очу, прошу вас, промовте в слух Фараонові слово таке:

⁵ Панотець мій заляв мене говорючи: Се я вміраю. У гробовищі мойму, що купив я в Канаан землі, там поховай мене. Так оце благаю тебе, пусти мене йти, та поховати панотця мого, і вернусь.

⁶ І каже Фараон: Іди й поховай отця твого по слову клятьби твоєї:

⁷ І пійшов Йосиф ховати батька свого, і піднялись із ним усі дворяне Фараонові, дуки господи його й усі дуки землі Египецької,

⁸ І ввесь дом Йосифів і його батька дом, тільки малеча їх, та вівці їх, да товарина їх, позоставались у Госен землі.

⁹ І піднялись із ними й колесниці й комонник, була громада велика вельми.

¹⁰ І прийшли аж до току Атадового, що по тім боці Йордані, і ридали там риданнем великим і тяжким вельми. І зробив там голосінне панотцеві своїму семиденне.

¹¹ І бачили осадники Канаанські, похорон коло току Атадового й мовляли: Гіркі сі поминки Египтянів! Тим і проложено врочищу тому прізвище Авель-Мизраїм, по тім боці Йордані.

¹² І вчинили йому так синове його, як він заповідав.

¹³ Бо взяли його синове його в землю Канаанську, та й поховали його в печері на Макпелевому полі, що купив Авраам з полем у державу на гробовище у Ефрона Гетя проти Мамрійщини.

¹⁴ І вернусь Йосиф у Египет сам і братте його і всі що піднялись із ним ховати батька його.

¹⁵ Бачивши ж братте Йосифове, що помер отець їх, мовляли: Може, зненавидить нас Йосиф, і віддячить нам за все зло, що заподіяли йому.

16 І послали послы до Йосифа говорючи: Панотець заповідав перед смертю своєю так:

17 Ось як промовте до Йосифа: Прости братам твоїм переступ їх і гріх їх, що вони тобі заподіяли зло. Благаємо ж тебе, прости переступ рабам Бога батька твого. І плакавсь Йосиф, як промовляли вони до його.

18 І прийшли до його самі брати його, і впавши перед його лицем, промовляли: Се — ми раби в тебе.

19 І каже до них Йосиф: Не лякайтесь; хиба я замість Бога?

20 Хоч ви змовлялись проти мене, та Бог те обернув на добре, щоб так було, як тепер, і вирятувалось много людей у голоднечу.

21 Тим же то не лякайтесь тепер. Я годувати му й вас і малечу вашу. І втішив їх і промовляв до них прихильно.

22 І пробував Йосиф в Египті сам і батька його діти. І пожив Йосиф сто і десять років.

23 І вбачав Йосиф Ефраїмові діти до третього роду; сини ж Махирова, сина Манассієвого, роджались на коліна Йосифові.

24 І каже Йосиф браттю свойму говорючи: Я вміраю, Бог же навідається до вас і виведе вас із землі сієї в землю, що про неї клявся отцям нашим Авраамові, Ізаакові й Яковові.

25 І закляв Йосиф сини Ізраїлеві, говорючи: Бог певно навідається до вас, а ви винесіть і кості мої звідсі з вами.

26 І скіньчивсь Йосиф бувши літ ста і десяти, і набальзамували вони його, та й положили його в трумну в Египті.

Біблія

The Holy Bible in Ukrainian, Bob Jones University 1996

copyright © 1996 Bob Jones University

Language: Українська (Ukrainian)

Translation by: Bob Jones University

The Ukrainian Version of the Bible. Copyright © 1996 Bob Jones University. Use of the work for profit making purposes is expressly forbidden. This work may not be copied or reproduced in any way for the purpose of profitable business ventures. Its publication has been financed on a nonprofit basis for the express purpose of propagating the gospel of the Lord Jesus Christ. Nonprofit uses of the material for the exclusive purpose of propagating the gospel of the Lord Jesus Christ are expressly permitted provided that the work is in no way modified and provided that those who use it hold strongly to the doctrines of the verbal plenary inspiration of the Bible, the deity and humanity of the virgin-born Son of God, the Lord Jesus Christ, the physical bodily resurrection of our Lord, and otherwise hold to the fundamental doctrines of the Christian faith.

2025-01-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 15 May 2025 from source files dated 15 May 2025

db2d1414-1c39-5590-ac84-c16ebddb82e5